

Invandrare och flyktingar

8

Förslag till statsbudget för 2004

Invandrare och flyktingar

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Invandrare och flyktingar	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Integrationspolitik.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Mål	12
3.3.1	Mål, villkor och resultatindikatorer	12
3.4	Politikens inriktning	12
3.5	Insatser	13
3.5.1	Insatser inom politikområdet.....	13
3.5.2	Insatser utanför politikområdet	17
3.6	Resultatbedömning	19
3.6.1	Mål	19
3.6.2	Resultat	20
3.6.3	Analys och slutsatser	23
3.7	Revisionens iakttagelser.....	26
3.8	Budgetförslag	26
3.8.1	10:1 Integrationsverket.....	26
3.8.2	10:2 Integrationsåtgärder	27
3.8.3	10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	28
3.8.4	10:4 Hemutrustningslån	29
3.8.5	10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)	29
4	Storstadspolitik.....	31
4.1	Omfattning.....	31
4.2	Utgiftsutveckling	31
4.3	Mål	32
4.4	Politikens inriktning	32
4.5	Insatser	33
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	33
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	34
4.6	Resultatbedömning.....	36

4.6.1	Mål	36
4.6.2	Resultat.....	36
4.6.3	Analys och slutsatser	38
4.7	Revisionens iakttagelser	39
5	Migrationspolitik	41
5.1	Omfattning	41
5.2	Utgiftsutveckling.....	42
5.3	Mål	42
5.4	Politikens inriktning.....	42
5.5	Insatser	43
5.5.1	Insatser inom politikområdet	43
5.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	45
5.6	Resultatbedömning.....	45
5.6.1	Resultat.....	45
5.6.2	Analys och slutsatser	49
5.7	Revisionens iakttagelser	49
5.8	Budgetförslag.....	50
5.8.1	12:1 Migrationsverket.....	50
5.8.2	12:2 Mottagande av asylsökande.....	50
5.8.3	12:3 Migrationspolitiska åtgärder	51
5.8.4	12:4 Utlänningsnämnden	51
5.8.5	12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden.....	52
5.8.6	12:6 Utresor för avvisade och utvisade	52
5.8.7	12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.....	53
6	Minoritetspolitik.....	55
6.1	Omfattning	55
6.2	Utgiftsutveckling.....	55
6.3	Mål	56
6.4	Politikens inriktning.....	56
6.5	Insatser	56
6.5.1	Insatser inom politikområdet	56
6.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	57
6.6	Resultatbedömning.....	59
6.6.1	Resultat.....	59
6.7	Analys och slutsatser	60
6.8	Revisionens iakttagelser	61
6.9	Budgetförslag	61
6.9.1	47:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	61

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	9
2.2 Härledning av ramnivån 2004-2006. Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	10
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	11
3.2 Anslagsutveckling.....	26
3.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:1 Integrationsverket	27
3.4 Anslagsutveckling.....	27
3.5 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 10:2 Integrationsåtgärder	28
3.6 Anslagsutveckling.....	28
3.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	28
3.8 Anslagsutveckling.....	29
3.9 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 10:4 Hemutrustningslån.....	29
3.10 Anslagsutveckling.....	29
3.11 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.....	30
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	31
4.2 Beslutade och utbetalade medel inom de lokala utvecklingsavtalen (1999 – 30 juni 2003).....	33
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	42
5.2 Anslagsutveckling.....	50
5.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:1 Migrationsverket.....	50
5.4 Anslagsutveckling.....	50
5.5 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:2 Mottagande av asylsökande....	51
5.6 Anslagsutveckling.....	51
5.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder ...	51
5.8 Anslagsutveckling.....	51
5.9 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:4 Utlänningsnämnden	52
5.10 Anslagsutveckling.....	52
5.11 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	52
5.12 Anslagsutveckling.....	52
5.13 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 12:6 Utresor för avvisade och utvisade	53
5.14 Anslagsutveckling.....	53
5.15 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.....	53
5.16 Bemyndigande för ekonomiska åtaganden - 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.....	54
6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	55
6.2 Anslagsutveckling.....	61
6.3 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	61

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner att under 2004 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 300 000 000 kronor (avsnitt 3),
2. bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 12:7 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 14 000 000 kronor efter 2004 (avsnitt 5),
3. för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 *Invandrare och flyktingar* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
10:1 Integrationsverket	ramanslag	90 767
10:2 Integrationsåtgärder	ramanslag	84 242
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	ramanslag	2 094 203
10:4 Hemutrustningslån	ramanslag	18 631
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	ramanslag	20 819
12:1 Migrationsverket	ramanslag	616 273
12:2 Mottagande av asylsökande	ramanslag	3 364 694
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	ramanslag	292 149
12:4 Utlänningsnämnden	ramanslag	125 785
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	ramanslag	122 027
12:6 Utresor för avvisade och utvisade	ramanslag	135 556
12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	ramanslag	32 000
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	ramanslag	8 000
Summa		7 005 146

2 Invandrare och flyktingar

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

2.2 Utgiftsutveckling

Förändringar av utgiftsområdesramen jämfört med 2003 års ekonomiska vårproposition beror i huvudsak på att anslaget för utvecklingsinsatser i storstadsregionerna inte tillförs nya medel.

Från och med 2004 skall i princip all årlig revision avgiftsbeläggas (Avgifter vid Riksrevisionen, prop. 2002/03:63, bet. 2002/03:FiU27, rskr. 2002/03:189). Avgifter och ersättningar tillförs statskassan och redovisas mot inkomsttitel. För anslagsfinansierade myndigheter som under 2003 inte erlägger någon avgift för årlig revision medför föreslagen nyordning en tillkommande kostnad. En kostnad som myndigheterna föreslås kompenseras för genom en nivåhöjning av anslagen från och med nästa år.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Milljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
Integrationspolitik	2 547	2 634	2 664	2 309	2 449	2 434
Storstadspolitik	328	270	284	0	0	0
Migrationspolitik	3 813	4 597	4 673	4 688	4 534	4 205
Minoritetspolitik	8	8	8	8	8	8
Totalt för utgiftsområde 8	6 696	7 509	7 629	7 005	6 991	6 647

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2004-2006.
Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar**

Miljoner kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	7 128	7 128	7 128
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning	24	45	58
Beslut	-472	-533	-553
Övriga makroekonomiska förutsättningar	3	9	12
Volymer	312	330	-16
Överföring till/från andra utgiftsområden	6	5	6
Övrigt	4	7	12
Ny ramnivå	7 005	6 991	6 647

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3 Integrationspolitik

3.1 Omfattning

Integrationspolitiken omfattar frågor om invandrares introduktion i det svenska samhället och ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, svenskt medborgarskap, åtgärder för att främja lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk bakgrund. Vidare ingår åtgärder för att förebygga och motverka etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Inom politikområdet finns myndigheterna Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och berör ett flertal andra politikområden.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
10:1 Integrationsverket	84,8	87,5	89,4	90,8	92,8	94,3
10:2 Integrationsåtgärder	54,6	81,7	81,6	84,2	84,2	64,2
10:3 Kommunersättning vid flyktingmottagande	2 386,6	2 429,2	2 457,3	2 094,2	2 232,4	2 235,4
10:4 Hemutrustningslån	5,2	16,6	15,6	18,6	18,6	18,6
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	16,0	19,3	19,8	20,8	21,3	21,6
Totalt för politikområde Integrationspolitik	2 547,2	2 634,3	2 663,7	2 308,6	2 449,3	2 434,1

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Ett ökat antal asylsökande och ökad besluts-kapacitet hos Migrationsverket har medfört att kommunerna tagit emot fler flyktingar under 2002 och 2003 jämfört med åren innan vilket har medfört ökade utgifter. 150 miljoner kronor måste därför tillföras anslaget 10:3 på höstens tilläggsbudget. DO tillförs 3 miljoner kronor på tilläggsbudget och anslagsnivån ökas med 6 miljoner kronor per år fr.o.m. 2004 med anledning av ny lagstiftning samt en stadigt ökande ärendemängd. Därtill har politikområdet tillförts sammanlagt 100 miljoner kronor för perioden 2004–2006 för inrättande av skyddat boende m.m. för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld. Ytterligare 7,5 miljoner kronor anslås till ett centrum mot rasism och annan intolerans samt för lokal verksamhet mot diskriminering.

3.3 Mål

3.3.1 Mål, villkor och resultatindikatorer

Målen för integrationspolitiken fastställdes av riksdagen hösten 1997 (prop. 1997/98:16, bet. 1997/98:SfU6, rskr. 1997/98:68) samt kompletterades 2001 (prop. 2000/2001:01, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72). En ytterligare ändring av målen beslutades av riksdagen i december 2002 (prop.2002/ 2003:01, bet.2002/03:SfU2, rskr.2002/03:46). Integrationspolitikens mål enligt dessa beslut är:

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund
- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Riksdagens beslut innebär att den generella politiken skall utformas efter samhällets etniska och kulturella mångfald. Det medför att integrationspolitikens mål är sektorsövergripande och uppfylls genom insatser inom många politikområden.

Av särskild betydelse för politikområdets måluppfyllelse är utvecklingen på arbetsmarknaden och inom utbildningsområdet samt bostadssektorn. Integrationsverket har redovisat indikatorer för utvecklingen inom bl.a. arbetsmarknadssektorn. Integrationsverket har regeringens uppdrag att i samverkan med berörda sektorsmyndigheter fortsätta att utveckla nyckeltal och indikatorer för integrationspolitiken i första hand för arbete, utbildning och boende samt uppväxtvillkor för barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Förekomsten av etnisk diskriminering inom dessa områden skall därvid beaktas särskilt.

3.4 Politikens inriktning

Integrationspolitiken är en av mandatperiodens viktigaste frågor. Uppgiften att minska invandrades utanförskap har därför lyfts fram som en högt prioriterad uppgift. Ett omfattande arbete pågår nu för att förbättra genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken. För att få fram ytterligare idéer och fakta i detta syfte genomförde regeringen i augusti detta år det nationella symposiet ”En arbetsmarknad för alla”.

Integrationspolitikens inriktning är att skapa förutsättningar för egen försörjning och delaktighet samt att värna grundläggande demokratiska värden. Invandrade män och kvinnor skall ges förutsättningar att försörja sig själva så fort som möjligt och skall ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Frågor som är förenade med den gemensamma värdegrunden skall ges ökad uppmärksamhet. Etnisk diskriminering, rasism och främlingsfientlighet skall motverkas inom alla samhällsområden. Integrationspolitiken gäller alla som bor i Sverige. Detta ligger till grund för den generella politikens inriktning och utformning. Alla verksamheter skall genomsyras av detta integrationspolitiska perspektiv, på alla nivåer och inom alla områden.

Den långsiktiga inriktningen på arbetet med att förebygga och motverka rasism m.m. har lagts fast genom att regeringen antagit en nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering, vilken

också har presenterats för riksdagen (skr. 2000/2001:59).

3.5 Insatser

3.5.1 Insatser inom politikområdet

Tillståndet och utvecklingen

Ett samlat grepp om integrationspolitiken

Regeringen tillsatte i april 2003 en interdepartemental arbetsgrupp som skall se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förtydligas inom ett antal politikområden i syfte att förbättra de integrationspolitiska resultaten. Arbetsgruppen skall bl.a. föreslå lämpliga indikatorer som möjliggör en mer sammanhållen uppföljning av insatser som sker för att nå integrationspolitiska mål. Se vidare avsnitt 3.6.3.

Kunskap

Av central betydelse inom politikområdet är att kunskapen om levnadsvillkor och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationsperspektiv skall öka. Därför har Integrationsverket som en av sina huvuduppgifter att ta fram kunskap om och analysera samhällsutvecklingen utifrån de integrationspolitiska målen och återkommande rapportera till regeringen om tillståndet och utvecklingen inom politikområdet.

I *Rapport Integration 2002* har Integrationsverket belyst utvecklingen när det gäller introduktionen av nyanlända invandrare, arbete, utbildning och boende samt uppväxtvillkor för barn och ungdomar med utländsk bakgrund. Rapporten utgör en viktig kunskapsbas för regeringen och den fortsatta utformningen av politiken inom de berörda områdena. Integrationsverket har också utvecklat en strategi för hur kunskapen skall spridas till myndigheter och kommuner.

För att få bättre kunskap och underlag för insatser som kan öka invandrades delaktighet i samhället har en särskild utredare (Ku 2000:02) fått i uppdrag att beskriva och analysera fördelningen av makt och inflytande inom olika samhällsområden ur ett integrationspolitiskt perspektiv. Ett slutbetänkande skall lämnas senast den 31 december 2004.

Kunskapen om diskriminerande hinder inom olika samhällsområden behöver öka och regeringen avser att inom kort tillsätta en utredning med uppgift att redovisa kunskapen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet inom ett antal centrala områden i samhällslivet och föreslå åtgärder mot sådan diskriminering.

Utredningen om mottagande och introduktion av flyktingar (N2001:11) har i uppdrag att se över vilka hinder som finns för att flyktingar skall få en individuellt anpassad introduktion, bli självförsörjande och delaktiga i det svenska samhällslivet. Utredningen överlämnar inom kort sina förslag till regeringen.

En särskild utredare utreder behovet av tillsyn och kvalitetskontroll över tolkförmedlingarnas verksamhet (dir. 2001:114, 2003:59). Utredningen skall överlämnas till regeringen den 15 januari 2004.

Främjande av integration

Introduktion av nyanlända invandrare

Introduktionen av nyanlända invandrare syftar till att ge dem förutsättningar att kunna försörja sig själva och bli delaktiga i samhället. Integrationsverket har till uppgift att stödja och följa kommunernas introduktion av flyktingar och även uppmärksamma övriga nyanlända invandrades behov. Verket genomför årliga uppföljningar av kommunernas introduktionsverksamhet för nyanlända och belyser insatserna utifrån flera olika perspektiv.

Inom ramen för den treåriga satsningen för att öka sysselsättningen bland invandrade kvinnor och män som riksdagen beslutade om med anledning av vårpropositionen 2000, har Integrationsverket disponerat särskilda medel under åren 2001–2003 för att förbättra introduktionen för invandrare. Ett omfattande utvecklingsarbete tillsammans med berörda myndigheter och ett flertal kommuner har genomförts. Nya metoder och angreppssätt har prövats i syfte att individualisera introduktionen och för att fler kvinnor och män skall kunna försörja sig själva.

Integrationsverket betalar också ut ersättning till kommunerna när de tar emot flyktingar och vissa av deras anhöriga enligt för-

ordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. När flyktingar och deras anhöriga bosätter sig i en kommun kan de ansöka om ett statligt lån till hemutrustning. Dessa lån administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Svenskt medborgarskap

Integrationsverket har gett ut en skrift med information om reglerna för att få svenskt medborgarskap och om vad det betyder för den enskilda människan när hon väljer att bli svensk medborgare. Avsikten är att förklara innebörden av svenskt medborgarskap på ett lättfattligt sätt samt att stärka medborgarskaps status och främja integrationen.

Därutöver har Integrationsverket utarbetat informationsmaterial som spridits till kommunerna med exempel på hur särskilda ceremonier kan hållas för personer som förvärvat svenskt medborgarskap.

De statliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken

Integrationsverket har i en rapport till regeringen redovisat hur statliga myndigheter beaktar integrationsperspektivet i sin verksamhet. Redovisningen visar att det är otydligt för många myndigheter vad det innebär att omsätta de integrationspolitiska målen i sin specifika verksamhet. Regeringen bedriver nu ett arbete i syfte att förtydliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken bl.a. genom instruktionsförändringar och genom tydligare styrning i regleringsbrev för respektive myndighet. För att få en djupare kunskap om vilka förändringar som krävs av myndigheterna har Integrationsverket fått i uppdrag att våren 2004 redovisa till regeringen hur ett antal statliga myndigheter inom rättsväsendet, arbetsmarknads- och utbildningssektorn utvecklat sin verksamhet i förhållande till integrationspolitikens mål och inriktning.

Länsstyrelserna i de tre storstads länen, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län har sedan 1998 haft särskilda medel förenat med ett uppdrag i regleringsbrevet att driva ett aktivt integrationsbefrämjande arbete på regional nivå. Enligt Integrationsverkets rapport (rapport 2003:06) vill länsstyrelserna ha en vidareutvecklad samverkan med Integrationsverket inom olika områden där regionala initiativ kan förstärka åtgärder på central och lokal nivå. Regeringen bedömer att det är positivt

om arbetet på regional nivå kan utvecklas och har för avsikt att se över de tre storstads länen uppdrag i detta syfte. Inom den regionala utvecklingspolitiken skall regionala tillväxtprogram genomföras under perioden 2004–2007. Programmen kan bl.a. innefatta åtgärder som främjar integration.

Etnisk mångfald i arbetslivet

Inom ramen för regeringens riktade insatser för att öka sysselsättningen bland invandrade kvinnor och män har Integrationsverket under perioden 2001–2003 fått särskilda medel för att stimulera myndigheter, kommuner och företag att utveckla sitt mångfaldsarbete och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet oavsett etnisk tillhörighet.

Verket har prioriterat insatser som möjliggör för personer med utländsk bakgrund och högskoleexamen att konkurrera på likvärdiga villkor om ett arbete. Insatserna syftar till att synliggöra och bryta strukturer som utgör hinder i dessa sammanhang. Integrationsverket har under 2003 tecknat centrala överenskommelser med arbetsmarknadens organisationer om samarbetsformer för att främja lika rättigheter och skyldigheter i svenskt arbetsliv.

Etnisk mångfald i statsförvaltningen

Enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning skall arbetsgivare bedriva ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) utövar tillsyn över hur lagen följs. De statliga myndigheterna som lyder omedelbart under regeringen har också sedan 1999 ett särskilt uppdrag från regeringen att utarbeta handlingsplaner för att främja den etniska mångfalden bland de anställda.

Statens kvalitets- och kompetensråd har på regeringens uppdrag i början av 2003 utarbetat ett förslag till preparandutbildning för invandrade akademiker. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Stöd till organisationer som främjar integration

Riksorganisationer som huvudsakligen har medlemmar med utländsk bakgrund kan få organisations- och verksamhetsbidrag för att främja integration. Dessa organisationer och andra organisationer som bedriver projekt i

syfte att främja integration har också möjlighet att söka projektstöd. Projekt för ökad jämställdhet och i syfte att motverka rasism och främlingsfientlighet är prioriterade.

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har sett över stödet till organisationer som företräder nationella minoriteter och andra etniska organisationer. Arbetsgruppen har föreslagit att ett sammanhållet bidragssystem skall utarbetas för organisationer bildade på etnisk grund och som bedriver verksamhet för att upprätthålla språk, kultur och identitet (Ett sammanhållet bidragssystem Ds 2003:10). Förslaget har remissbehandlats och bereds nu i Regeringskansliet med sikte på ett genomförande 2005.

Ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld

En rad insatser har gjorts för att samla och sprida kunskap om de speciella villkor som många ungdomar i Sverige lever under. Regeringen har t.ex. anordnat en serie kunskapsseminarier med deltagande av experter, företrädare för frivilligorganisationer, trossamfund och myndigheter för att diskutera åtgärder till stöd för hotade flickor och unga kvinnor.

År 2002 fick länsstyrelserna i de tre storstadslänen regeringens uppdrag att kartlägga behovet av skyddat boende för flickor och unga kvinnor som hotas av sina familjer. Kartläggningarna visar att flera hundra flickor varje år söker kontakt med myndigheterna på grund av hot och våld från sina anhöriga och att det finns stora brister när det gäller att tillgodose deras behov av skyddat boende. Länsstyrelserna påpekade i sina kartläggningar att det finns ett stort behov av såväl utbildning av personal som kommer i kontakt med flickorna samt samordning av myndigheternas insatser.

För att stimulera snabba insatser på området har i tilläggsbudget för 2003 beslutats att 20 miljoner kronor, som en del i en mer långsiktig satsning, skall disponeras för detta ändamål. Merparten av medlen riktas till länsstyrelserna i de tre storstadslänen.

Länsstyrelserna i övriga arton län har fått medel för att kartlägga behoven i sina respektive län. Även behovet av insatser för pojkar och unga män skall uppmärksammas.

Regeringen har också uppmärksammat att det förekommer att ungdomar utsätts för s.k. hedersrelaterat hot på grund av sin sexuella

läggning. Det är angeläget att även dessa ungdomars speciella situation uppmärksammas av myndigheterna.

Under hösten 2003 planerar regeringen att genomföra en expertkonferens i syfte att förbereda en internationell konferens under senare delen av 2004. Målet är att stimulera ett internationellt erfarenhetsutbyte och samordna åtgärder till skydd för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld från sina nära anhöriga. Insatser som görs inom andra politikområden i denna fråga redovisas i avsnitt 3.5.2.

Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Stärkt skydd mot diskriminering

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att kunna uppnå målet om lika rättigheter för alla oavsett etnisk eller religiös tillhörighet. Lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning har gett Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) bättre förutsättningar att förebygga och motverka diskriminering i arbetslivet. DO har sedan den 1 mars 2002 också till uppgift att se till att lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan efterlevs.

DO skall även utöva tillsyn över den nya lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som trädde i kraft den 1 juli 2003. Den nya lagen innebär att ett effektivt skydd mot diskriminering på grund av bl.a. etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning införs även på vissa andra samhällsområden utanför arbetslivet och högskolan. Diskrimineringsförbudet gäller i fråga om bl.a. arbetsmarknadspolitisk verksamhet, varor, tjänster och bostäder, socialtjänsten, socialförsäkringen och hälso- och sjukvård. Den nya lagen är ett led i genomförandet av EG-direktiven 2000/43/EG och 2000/78/EG. För att fullt ut genomföra EG-direktiven gjordes också en del ändringar i lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Ändringarna innebär bl.a. att lagen även gäller när en arbetsgivare

beslutar om eller vidtar åtgärder som rör yrkespraktik, utbildning eller yrkesvägledning.

Ombudsmännen DO, Handikappombudsmannen (HO) och Ombudsmannen mot sexuell diskriminering (HomO), har beviljats totalt 7,5 miljoner kronor för informations- och utbildningsinsatser om de nya reglerna mot diskriminering till allmänheten och dem som diskrimineringsförbuden riktar sig till. Särskilda insatser skall också riktas till de storstadskommuner som regeringen har tecknat lokala utvecklingsavtal med då en väsentlig del av målgruppen finns i dessa områden.

Ytterligare frågor som rör diskriminering och ombudsmännens verksamhet utreds av den parlamentariska Diskrimineringskommittén. Kommittén skall lämna sitt betänkande senast den 1 juli 2005.

Diskriminering som tar sikte på skolväsendet och andra utbildningsformer än högskoleutbildning samt frågan om i vilken utsträckning och under vilka förutsättningar en privatperson skall omfattas av diskrimineringsförbud utreds särskilt och bereds skyndsamt.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)

En stor del av DO:s verksamhet består av utbildnings- och informationsinsatser för att förebygga diskriminering och om hur den som drabbas kan få upprättelse. DO har under året fördjupat arbetet med att öka kunskapen om lagar om etnisk diskriminering hos arbetsgivare, fackliga företrädare, högskolor, arbetsförmedlare och näringsidkare. Exempelvis har DO tillsammans med övriga ombudsmän besökt ett 25-tal högskolor för att informera ledningsgrupper, handledare, studerande och anställda om aktuella lagar.

DO genomförde i samverkan med Integrationsverket en tredje mätning av kunskapsnivån hos arbetsgivare, fackliga företrädare, branscher (näringsidkare och myndigheter) samt allmänheten om innehållet i lagarna på DO:s område. Resultatet visar att kunskapsnivån hos de mindre företagen har utvecklats positivt.

Förutom insatser med anledning av enskilda anmälningar har DO under 2002 utvecklat och intensifierat tillsynsarbetet beträffande arbetsgivares arbete med aktiva åtgärder. Mer än 400 arbetsgivare har fått redovisa hur de lever upp till lagens krav på aktiva åtgärder. Motsvarande

insatser under tidigare år var ca 20 arbetsgivare per år.

Med anledning av uppdraget till DO i början av 2002 om att initiera ett långsiktigt och strategiskt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer har DO inlett samarbete med ett flertal myndigheter och romska organisationer för att uppmärksamma diskrimineringen av romer. Uppdraget skall redovisas senast den 22 februari 2004.

Stöd till lokal verksamhet mot diskriminering

Integrationsverket har till uppgift att motverka etnisk diskriminering som inte direkt faller under DO:s ansvar. Sedan år 2002 disponerar Integrationsverket 4 miljoner kronor per år för stöd till lokal verksamhet mot diskriminering, s.k. antidiskrimineringsbyråer. I tilläggsbudget 2003 tillfördes verksamheten ytterligare 5 miljoner kronor, vilket innebär att totalt 9 miljoner kronor avsatts för detta ändamål under 2003. Sådana byråer finns nu etablerade i 14 kommuner och villkoren för stödet regleras sedan 1 januari 2003 genom förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering.

Integrationsverket, DO och övriga ombudsmän bistår verksamheterna med informations- och utbildningsinsatser samt rådgivning.

Strukturell diskriminering

Integrationsverket har i syfte att belysa den strukturella diskrimineringen initierat och publicerat en forskningsöversikt om etnisk diskriminering i rapporten *Vardagsdiskriminering och rasism i Sverige*. Regeringen avser också, som tidigare nämnts, att inom kort tillsätta en utredning med uppgift att redovisa kunskapen om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet inom ett antal centrala samhällsområden och föreslå åtgärder mot en sådan diskriminering.

Rasism och främlingsfientlighet

Integrationsverket har bedrivit följande aktiviteter i enlighet med den nationella handlingsplanen mot rasism, främlingsfientlighet m.m.:

- Resurser har satsats på att främja och utveckla frivilligorganisationers arbete mot rasism och andra former av intolerans.
- En kunskapsbank har lanserats i form av en hemsida (www.sverigemotrasism.nu) med bl.a. information om erfarenheter och metoder som kan användas i arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering. Sidan öppnades i mars 2002.
- Överenskommelser med sex pilotkommuner har tecknats angående rådgivningsverksamhet om lokalt arbete mot rasism och främlingsfientlighet.
- Flera åtgärder har vidtagits för att belysa muslimers situation efter den 11 september 2001.
- En tredje opinionsundersökning om allmänhetens inställning till integration har genomförts.

Centrum mot rasism och andra former av intolerans

Integrationsverket har bistått frivilligorganisationerna i deras arbete med att etablera ett centrum mot rasism och andra former av intolerans under hösten 2003. Ett konstituerande möte ägde rum i början av september i år med ombud från ca 150 organisationer. Mötet antog stadgar för centrumet samt förrättade val av styrelse och andra funktionärer. Integrationsverket skall följa upp och utvärdera verksamheten samt administrera centrumets anslag.

Verksamheter för personer som vill lämna rasistiska grupper

Enligt en ny förordning (2002:1058) skall Integrationsverket ge stöd till verksamheter som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar. Enligt förordningen får statligt stöd lämnas till organisationer eller stiftelser om verksamheten även finansieras med kommunala medel till ett belopp som inte väsentligt understiger det statliga stödet.

Arm i arm

Arbetsgruppen Arm i Arm – 4:e initiativet har fortsatt sitt arbete med att utveckla ungdomsföreningars lokala verksamhet mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering. Under de senaste tre åren har

nästan 23 miljoner kronor från Allmänna Arvsfonden fördelats på totalt 45 projekt.

3.5.2 Insatser utanför politikområdet

Målen för integrationspolitiken uppnås genom insatser inom alla politikområden. Dessa insatser redovisas utförligt inom respektive utgifts- och politikområde. Nedan redovisas översiktligt några för integrationspolitiken väsentliga insatser och som i hög grad påverkar möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Ökad sysselsättning

För att öka sysselsättningen bland invandrare har regeringen under perioden 2001-2003 avsatt 100 miljoner kronor per år för riktade insatser. AMS fick 70 miljoner kronor 2002 för att erbjuda personer med utländsk högskoleexamen kompletterande utbildning inom olika bristyrken. Satsningen fortsätter under 2003.

För att skapa utrymme för mer aktiv medverkan från arbetsförmedlingen under introduktionen av nyanlända invandrare har regeringen avsatt 35 miljoner kronor årligen 2003-2005.

I mars 2003 beslutade regeringen propositionen Arbetsmarknadspolitiken förstärks (prop. 2002/03:44). Propositionen innehåller flera förslag relevanta för integrationspolitiken. Bland annat föreslås att en försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion skall bedrivas vid arbetsförmedlingen för vissa arbetsökande med utländsk bakgrund. Under perioden 2003-2005 kan upp till 300 miljoner kronor användas för detta. Arbetsförmedlingar får också möjlighet att bevilja redan anställda bristyrkesutbildning. Personer med utländsk högskoleexamen skall vara prioriterade.

En arbetsgrupp med representanter från Svenskt Näringsliv och regeringen har etablerats med uppgift att undersöka hur näringslivets engagemang i arbetet för integration på arbetsmarknaden bättre kan tas till vara av olika offentliga aktörer, samt föreslå hur en närmare samverkan på området kan komma till stånd. Arbetsgruppen skall avrapportera sitt uppdrag senast den 30 december 2003.

Skolor i s.k. segregerade områden

Myndigheten för skolutveckling har fått i uppdrag att arbeta för att förbättra utbildningsvillkoren i s.k. segregerade områden.

Myndigheten skall främja utvecklingen i förskolor och skolor i syfte att en större andel av eleverna i dessa områden skall nå målen.

Försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i åk 7-9

Elever som kommer till Sverige sent under sin skoltid hör till dem som har svårast att nå utbildningsmålen. Regeringen inför därför en fyraårig försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i åk 7-9, där en del av ämnesundervisningen ges på modersmålet. Försöksverksamheten inleds den 1 augusti 2003 och gäller till och med den 30 juni 2007.

Svenska för invandrare

Regeringen fastställde 2002 en ny kursplan för utbildningen svenska för invandrare (sfi). Genom den nya kursplanen blir det lättare att göra bättre nivågrupperingar av de studerande och att erbjuda individuella lösningar.

Statens skolverk fick år 2001 i uppdrag att i samarbete med Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk anordna kompetensutveckling för lärare i sfi. Satsningen har gett mycket goda resultat. Regeringen har därför uppdragit åt Myndigheten för skolutveckling att fortsätta satsningen till och med första halvåret 2004.

Regeringen tillsatte i juni 2002 utredningen Utbildning i svenska för invandrare (dir. 2002:105) för att pröva hur skolformen sfi kan förnyas och organiseras. Utredningen har arbetat mycket nära utredningen om översyn av mottagandet och introduktionen och överlämnar inom kort sitt betänkande till regeringen. En proposition planeras till våren 2004.

Bedömning och godkännande av viss högskoleutbildning från länder utanför EU/EES-området

Regeringen har gett Högskoleverket och Socialstyrelsen i uppdrag att gemensamt se över de bestämmelser och system som råder för bedömning och godkännande av utbildningar för lärare, hälso- och sjukvård, tandvård m.m. för vilka det finns bestämmelser om legitimation, skyddad yrkestitel eller behörighet i Sverige. Även språkutbildningen för dessa grupper skall ses över. Uppdraget skall redovisas den 31 januari 2004.

Mål i mun – Förslag till handlingsprogram för svenska språket

Kommittén för svenska språket påtalar i betänkandet *Mål i mun – Förslag till handlingsprogram för svenska språket* (SOU 2002:27) bl.a. behovet av att uppmärksamma språkets roll i skolan för elever med utländsk bakgrund och behovet av åtgärder för att stärka svenska som andraspråk.

Kommitténs förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Utökad försöksverksamhet med validering

Regeringen har gett Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att bedriva utökad försöksverksamhet med validering av vuxnas kompetens. För den utökade försöksverksamheten får myndigheten använda 2 miljoner kronor under 2003 och 2004. Uppdraget skall delrapporteras till regeringen senast den 1 mars 2004 och en slutrapport skall lämnas senast den 1 mars 2005.

Ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hederrelaterat våld

Statens skolverk fick 2002 regeringens uppdrag att producera ett material till skolor om situationen för pojkar och flickor i familjer med hederstänkande. Uppdraget har redovisats av Myndigheten för skolutveckling i rapporten *Starkare än du tror – Hur skolor stöttar flickor och möter familjer*.

SST – Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund – har fått regeringens uppdrag att fördjupa dialogen med trossamfunden om barns och kvinnors rättigheter. Uppdraget skall redovisas till regeringen den 31 december 2003.

Regeringen överlämnar inom kort en remiss till lagrådet om åtgärder mot barnäktenskap och tvångsäktenskap. Bland annat föreslås att den svenska lagens 18-årsgräns för äktenskap skall tillämpas även för utländska medborgare som gifter sig inför svensk myndighet. Likaså skall äktenskap som ingåtts under tvång eller i strid mot ålderskravet kunna upplösas utan föregående betänketid. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004. Lagen om besöksförbud har ändrats så att det har blivit möjligt att besluta om besöksförbud för ett större geografiskt område än i dag. Lagen trädde i kraft den 1 september i år.

Organisationer som fått stöd för olika jämställdhetsinsatser är bl.a. Riksorganisationen

professionella kriscentra för män och den ideella organisationen Terrafem. Skriften ”Vi skulle inte bli svenskar. Vi skulle lyda” publicerades våren 2003 med finansiering från Nationellt råd för kvinnofrid.

Uppdrag om kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor inom rättsväsendet

I maj 2003 gav regeringen i uppdrag till Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen att upprätta kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor. Strategierna skall i första hand omfatta diskriminering på grund av etnisk och religiös tillhörighet samt sexuell läggning. Uppdragen skall redovisas till regeringen senast den 15 november 2003.

Diskriminering i arbetsförmedlingarnas verksamhet

Regeringen gav under 2002 särskilda uppdrag till Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) att motverka diskriminering i arbetsförmedlingarnas verksamhet. Detta har utmynnat i att AMS i samverkan med bl.a. DO utarbetat en handlingsplan för att förbättra förutsättningarna för ett långsiktigt arbete mot diskriminering inom arbetsförmedlingarna.

Antidiskrimineringsklausuler vid offentlig upphandling

Nämnden för offentlig upphandling har fått i uppdrag att göra en utvärdering av användningen av antidiskrimineringsklausuler i upphandlingskontrakt. En delrapport avseende samtliga statliga myndigheters användning av sådana klausuler redovisades den 1 september 2003. Sammanfattningsvis kan sägas att endast ett fåtal statliga myndigheter använder antidiskrimineringsklausuler.

Storstadspolitikens erfarenheter tillvaratas för att motverka segregation

Inom ramen för storstadspolitiken bedrivs ett arbete för att motverka segregation i utsatta bostadsområden. Enligt den ekonomiska vårpropositionen 2003 skall storstadspolitikens erfarenheter tillvaratas och införlivas inom respektive politikområde. Inom integrationspolitiken har Integrationsverket ett särskilt ansvar för att följa utvecklingen i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal och rapportera om utvecklingen. Genom tvärsektoriellt utredningsarbete för att stärka tillväxt,

sysselsättning och språkutveckling i dessa områden förstärks arbetet mot segregationen. Metoder och erfarenheter som vuxit fram inom det arbete som bedrivits i segregerade stadsdelar skall tillvaratas och är viktiga för att nå de integrationspolitiska målen.

Forum för Levande historia

Den 1 juni 2003 inrättades myndigheten Forum för levande historia. Målet för myndigheten är att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Forumet skall stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Delaktighet och inflytande

För att stärka folkrörelsernas förutsättningar att påverka den politiska processen initierade regeringen under år 2002 ett folkrörelseforum för dialog med företrädare för folkrörelser, föreningar och andra typer av medborgarsammanslutningar. I forumet skall sammanslutningar som organiserar personer med utländsk bakgrund särskilt uppmärksammas.

Ett samverkansprojekt mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet och föreningslivet påbörjades våren 2003. Avsikten är att underlätta för nyanlända invandrare att bli delaktiga i samhällslivet.

3.6 Resultatbedömning

3.6.1 Mål

Integrationspolitikens mål för år 2003 är:

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund
- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Målen för integrationspolitiken uppnås i mycket stor utsträckning genom insatser inom andra politikområden, där arbetsmarknads- och utbildningspolitiken är av särskild betydelse.

delse. Nedan ges en redogörelse för väsentliga resultat inom politikområdet Integrationspolitik.

3.6.2 Resultat

Främjande av integration

Kommunmottagande och boende

Kommunerna tog emot totalt 12 892 personer under 2002 inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Det är ca 250 fler jämfört med 2001. Integrationsverket hade överenskommelser om flyktingmottagande med 148 kommuner 2002, vilket är tre fler än 2001.

De flesta av de flyktingar som togs emot i kommunerna var asylsökande innan de fick beslut om uppehållstillstånd (7 190) och mer än två tredjedelar hade själva ordnat sitt boende i kommunen. Innan uppehållstillståndet, dvs. under asyltiden, bodde ca 60 procent (4 555) i eget boende och ca 40 procent (2 635) kom från någon av Migrationsverkets anläggningar. Resterande antal var kvotflyktingar (1 030) och anhöriga till flyktingar (4 672).

Flyktingar, som själva ordnat sitt boende, har tagit i anspråk den kapacitet som finns för introduktion i och omkring storstadsområdena. De som behövt Integrationsverkets hjälp (kvotflyktingar och tre fjärdedelar av dem som bott på anläggning) har huvudsakligen hänvisats till orter utanför storstadsområdena.

Kommunmottagandet åren 1993-2006

1993	25 200	
1994	62 300	
1995	15 900	
1996	6 900	
1997	13 600	
1998	12 000	
1999	9 000	
2000	12 200	
2001	12 600	
2002	12 900	
2003	14 600	prognos
2004	15 100	prognos
2005	14 600	prognos
2006	14 600	prognos

Ekonomisk kompensation till kommuner som tar emot flyktingar som vill flytta från storstäderna

Integrationsverket har under 2001–2003 haft möjlighet att ekonomiskt kompensera kommuner som organiserat tagit emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna och vissa förortskommuner. Under 2002 har verket betalat ut ca två miljoner kronor jämfört med en halv miljon kronor under 2001 till sammanlagt 19 (8) olika kommuner. Merparten av de personer som flyttat till en annan kommun var bosatta i Stockholm. Totalt flyttade 204 personer.

Integrationsverket har utvärderat verksamheten i Stockholm i rapporten *Att flytta eller inte flytta – en utvärdering av Projekt Stockholm* (INT-33-03-259). Av rapporten framgår att nästan samtliga av dem som intervjuats om flytten upplever att de fått en betydligt bättre levnadssituation i den nya kommunen. Förändringen har enligt rapporten medfört en positiv utveckling för både vuxna och barn. Vidare konstateras ett högt deltagande och delaktighet i de introduktionsinsatser som mottagarkommunen erbjuder. Flera av de intervjuade har samtidigt påpekat att möjligheterna till fast arbete har minskat jämfört med Stockholm. Kvarboende i Stockholm som intervjuats uppger att de ångrar att de inte flyttade när tillfället gavs. Särskilt har de uttryckt oro för vilka konsekvenser det otrygga boendet i Stockholm innebär för barnen.

För de mottagande kommunerna har den ekonomiska kompensationen varit avgörande för att medverka i flyttningen.

Uppföljning och utveckling av introduktionen

I *Rapport Integration 2002* redovisas hur det gått för de nyanlända invandrare som kom år 1997 tre år efter mottagandet. En tredjedel har egen försörjning. Det är fler män än kvinnor som når arbetsmarknaden. Drygt en tredjedel (38 procent) av männen och endast en femtedel av kvinnorna har egenförsörjning efter tre år. En fjärdedel studerar och 14 procent är öppet arbetslösa. Var tionde man och en något mindre andel kvinnor befinner sig i någon form av arbetsmarknadsåtgärd. Kortaste vägen till arbetsmarknaden har mottagna i industrikommuner. Av mottagna invandrare i Värnamo har närmare 80 procent nått egenför-

sörjning efter tre år och i Nässjö närmare 70 procent

Drygt hälften av de mottagna i en kommun ingår i ett hushåll som är långvarigt beroende av bistånd. De flesta av dem som har arbete har en mycket låg inkomst. Medelinkomsten för denna grupp var 149 000 kronor för män och 127 000 kronor för kvinnor. Motsvarande medelinkomst för hela befolkningen är 265 000 kronor för män och 191 000 kronor för kvinnor.

I rapporten *Utveckling av introduktionen år 2002* (Integrationsverkets rapportserie 2003:02) ger verket en samlad redovisning av hur utvecklingsarbetet fortskridit under 2002. Insatserna har framför allt riktats till de 30 utvalda kommuner där flest nyanlända invandrare (två av tre) har bosatt sig de senaste åren. Dialogen med kommunledningarna, ansvariga för introduktionsverksamheten och andra lokala aktörer har fördjupats. I vissa fall har även näringsliv, landsting och högskola medverkat i det lokala arbetet. Enligt rapporten finns en tendens till att fler kommuner börjar erbjuda en individualiserad introduktion till alla som har behov av det. Men situationen är långt ifrån tillfredsställande.

Integrationsverket följer också upp flyktingars egna upplevelser av introduktionen. De undersökningar som genomförts visar att ca hälften av de tillfrågade flyktingarna anser att introduktionen motsvarat förväntningarna. Mest missnöjda är flyktingarna med hur snabbt de kan få ett arbete samt med den typ av praktik de fått. Nitton kommuner har hittills beslutat att använda enkäter för att mäta flyktingars egna upplevelser av introduktionen.

Kommunernas kostnader för flyktingmottagande

Under åren 1992–1996 steg kostnaderna för försörjningsstöd till flyktingar kontinuerligt. För 1997 års mottagna flyktingar bröts den trenden och kostnaderna minskade igen till 1992 års nivå. Detta gäller även 1998 års mottagna flyktingar.

I den senaste uppföljningen avseende flyktingar mottagna år 1999 ökar kommunernas kostnader jämfört med åren 1997 och 1998. Kostnaderna ligger nu nära den nivå som gällde 1995 och 1996 då kostnaderna för försörjningsstödet var som störst.

Jämställdhet mellan nyanlända män och kvinnor

Regeringen aviserade i sin skrivelse Integrationspolitik för 2000-talet (skr. 2001/02:129) att jämställdheten mellan kvinnor och män skulle uppmärksammas mer. Integrationsverkets uppföljningar av introduktionen av nyanlända invandrare har visat att män snabbare kommer i gång med introduktionen än kvinnor, får introduktion fler timmar per vecka än kvinnor, deltar i fler typer av insatser och uppföljningar och i högre utsträckning än kvinnor ges möjligheter till arbetslivspraktik. I syfte att få förslag på hur jämställdhetsperspektivet kan förstärkas i introduktionen av nyanlända invandrare fick regeringens särskilda utredare för mottagande av och introduktion för flyktingar i uppdrag att särskilt uppmärksamma eventuella skillnader mellan kvinnor och män i fråga om integrationsprocessen. Utredningen överlämnar sina förslag till regeringen inom kort.

EU:s flyktingfond

EU har under 2000 inrättat en särskild fond för insatser riktade till asylsökande, återvändring och integrationsinsatser. Medlemsländerna har tilldelats medel ur flyktingfonden för perioden 2000–2002. Sverige fick 38 miljoner kronor för 2000 och 2001 och 30 miljoner kronor 2002. Migrationsverket är ansvarig myndighet gentemot kommissionen och skall samråda med Integrationsverket vid bedömning och beslut om projektansökningar. Hittills har merparten av projekten i Sverige som fått stöd ur fonden haft en inriktning på integration. Fonden upphör efter 2004.

Etnisk mångfald i arbetslivet

Integrationsverket har fått regeringens uppdrag att stimulera etnisk mångfald i arbetslivet. Enligt uppdraget skall verket prioritera insatser som möjliggör för personer med utländsk bakgrund och högskoleexamen att konkurrera på likvärdiga villkor för att få ett arbete, bedriva informationsinsatser, samt stimulera kommunernas mångfaldsarbete. En delredovisning av regeringsuppdraget lämnade verket i februari 2003 rapporten *”Hinder och möjligheter – Etnisk mångfald i arbetslivet”*. En särskild uppgift har varit att synliggöra och bryta strukturer som hindrar akademiker med utländsk bakgrund att konkurrera på lika villkor

på arbetsmarknaden. Verket har bl.a. undersökt strukturella hinder för högskoleutbildade med utländsk bakgrund och haft regionala hearingar med studie- och yrkesvägledare.

Verkets erfarenheter visar att det både finns individuella och strukturella hinder i invandrade akademikers väg till ett kvalificerat arbete. Individuella hinder som t.ex. bristande kunskaper i svenska förvandlas många gånger till ett strukturellt hinder när arbetsgivarnas krav på svenskkunskaper blir för höga eller irrelevanta. Erfarenheterna av den verksamhet som bedrivits visar också att oavsett vilken utbildning den enskilde genomgår bör denna kombineras med praktik. En viktig aspekt av arbetet med validering av kompetensen hos invandrade akademiker är språkkunskaperna. Enligt verket bör kommunerna se till att validering av de nyanländas reella kompetens sker så tidigt som möjligt efter ankomsten till kommunen.

Etnisk mångfald i statsförvaltningen

De statliga myndigheterna redovisar sedan 1997 årligen sitt arbete med kompetensförsörjningsfrågor. Vissa år har myndigheterna fått i uppdrag att redogöra för sina åtgärder för att främja etnisk och kulturell mångfald bland personalen. Dessa redovisningar visar på att allt fler myndigheter har upprättat handlingsplaner för mångfald samt vidtagit eller planerat andra aktiva åtgärder. I redovisningarna som myndigheterna lämnade in våren 2002 uppgav drygt 70 procent av myndigheterna att de vidtagit någon typ av aktiva åtgärder. Fyra av tio myndigheter har upprättat en handlingsplan. Det är en ökning i förhållande till föregående år. Flera myndigheter har också sett över sina rekryteringsrutiner och genomfört utbildnings- och informationsinsatser för att öka både chefers och medarbetares kunskaper samt påverka deras attityder och värderingar.

Organisationer som främjar integration

47 riksorganisationer bildade på etnisk grund har fått organisationsbidrag. Av dessa har 29 organisationer fått både organisations- och verksamhetsbidrag.

Ett fyrtiotal organisationer har fått projektstöd för att arbeta med jämställdhet och ungas uppväxtvillkor. Hälften av dessa organisationer är bildade på etnisk grund och har genom utbildning, kartläggning, rådgivning och dialoger arbetat för att synliggöra och problematisera värderingar och självbilder. Därtill har ett fyrtiotal organisationer fått projektstöd för att bedriva antirastisk verksamhet.

Enligt Integrationsverkets bedömning deltar organisationslivet nu mer aktivt inom relevanta områden för integrationspolitiken. Organisationerna har en viktig roll i arbetet med att förverkliga och utveckla integrationspolitiken.

Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Antalet anmälningar till DO om etnisk diskriminering inom arbetslivet har ökat stadigt de senaste åren, så även under 2002. Antalet anmälningar inom arbetslivet till DO har femdubblats på fem år. Antalet anmälningar inom detta område ökade med 35 ärenden (13 procent) i förhållande till år 2001 och med 143 (78 procent) jämfört med 2000. Av de 307 ärenden som kommit in under 2002 uppnådde man förlikningar i 12 procent vilket motsvarar samma fördelning som tidigare år. DO stämde arbetsgivare i sju fall och i december 2002 meddelade Arbetsdomstolen den första fällande domen om etnisk diskriminering i arbetslivet. DO gjorde för första gången en framställan till Nämnden mot diskriminering angående vitesföreläggande av en arbetsgivare som nekade DO att ta del av merituppgifter för en nyanställd.

Av de 400 arbetsgivare som fått redovisa hur de lever upp till lagens krav på aktiva åtgärder bedriver majoriteten av företagen inte något aktivt åtgärdsarbete och många av dem som anser att de bedriver ett aktivt arbete uppfyller inte lagens krav. Bara sju av dem har godkänts av DO.

Antalet anmälningar till DO om etnisk diskriminering i övriga samhällslivet har också ökat kraftigt (30 procent) mellan åren 2001 och 2002. Detta är en avsevärd skillnad jämfört med utvecklingen mellan åren 2000 och 2001, där antalet anmälningar minskade. Störst har ökningen varit på områdena arbetsmarknad, försäkring och socialtjänsten. Dessa områden kommer att omfattas av DO:s tillsyn enligt lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som trädde i kraft den 1 juli 2003.

Antalet anmälningar till polisen om olaga diskriminering har ökat år 2002 från 218 (år 2001) till 254 vilket är en ökning med 17 procent. Lagföringsandelen avseende olaga diskriminering har dock varit oförändrat låg (4 procent) under de senaste åren. Enligt Riksåklagaren kan den låga lagföringen i huvudsak hänföras till att åklagare bedömt att de inte har kunnat bevisas att det huvudsakliga motivet varit att kränka en person på det sätt som anges i straffbestämmelserna om olaga diskriminering.

Kompetensen inom rättsväsendet skall förbättras ytterligare när det gäller diskriminering till följd av ett särskilt regeringsuppdrag att upprätta kompetensstrategier. Det kan också nämnas att stora delar av de områden som omfattas av bestämmelsen om olaga diskriminering täcks även av den nya civilrättsliga lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som trädde i kraft den 1 juli 2003. Ombudsmännen har tillsynsansvar över den nya lagen. Vidare skall Diskrimineringskommittén se över bl.a. straffbestämmelser om olaga diskriminering (dir. 2002:11). Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 juli 2005.

Lokal verksamhet mot diskriminering

De lokala verksamheterna mot diskriminering har skapat bättre förutsättningar för att individer som drabbas av diskriminering skall få stöd. Exempelvis har DO genom sådana verksamheter mottagit ärenden från utsatta grupper som normalt inte vänder sig till DO. Ett nätverk har också byggts mellan de olika verksamheterna. Integrationsverket har i uppdrag att följa och utvärdera verksamheterna. Uppdraget skall redovisas senast den 1 april 2004.

Rasism och främlingsfientlighet

Ökad samverkan och effektiv kunskapspridning

En av Integrationsverkets huvuduppgifter är att förebygga och motverka rasism och främlingsfientlighet. Integrationsverkets arbete med den nationella kunskapsbanken, en rådgivande och stödjande verksamhet för kommuner och andra som har behov av stöd i arbetet med att bekämpa rasism och främlingsfientlighet samt det samråd och den dialog som har skett med bl.a. frivilligorganisationer har gett

verket en god överblick och viktig kunskap i sammanhanget. Insatserna på området har också skapat bättre förutsättningar för att samordna statliga insatser och en effektiv kunskapspridning och erfarenhetsutbyte samt lagt en grund för närmare samverkan mellan olika aktörer. Exempelvis visade en utvärdering som gjordes i december 2002 att www.sverigemotrasism.nu fungerar som en samlingsplats för det antirasistiska arbetet och används av dem som inom sitt yrke arbetar aktivt mot rasism och främlingsfientlighet. Webbplatsen har fått mycket uppmärksamhet och antalet besök har ökat från 2 500 till drygt 7 000 i månaden under perioden mars–november 2002.

Integrationsverket har också skapat förutsättningar för att frivilligorganisationer skall kunna etablera ett centrum mot rasism och andra former av intolerans under hösten 2003.

Flera kommuner har engagerats i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet med anledning av förordningen (2002:1058) om stöd till verksamheter som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar samt i Integrationsverkets arbete med rådgivningsverksamhet.

Rasistiska brott m.m.

Antalet anmälningar om hets mot folkgrupp har enligt Säkerhetspolisen minskat från 721 (år 2001) till 668 under år 2002 vilket innebär en minskning med drygt 7 procent. Lagföringsandelen var oförändrad jämfört med 2001 ca 21 procent.

3.6.3 Analys och slutsatser

Som framgår av genomgången bedriver regeringen en mängd angelägna insatser, såväl inom som utanför politikområdet, för att de integrationspolitiska målen skall uppnås. Mycket pekar på att utvecklingen går åt rätt håll, en ljusning på arbetsmarknaden kan skönjas för utrikes födda, en effektivare lagstiftning mot diskriminering har trätt i kraft etc.

Likväl framgår att förbättringarna inte sker tillräckligt snabbt. Integrationsverkets årliga rapport och andra rapporter visar att människor med utländsk bakgrund inom en rad områden har en sämre situation än befolkningen i övrigt och att det integrationspolitiska målet

om allas lika möjligheter inte har uppnåtts. Frågan om invandrades integration i arbetslivet är central för hela vårt samhälle. Även om fler invandrare kommit in på arbetsmarknaden är skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes födda och utrikes födda fortfarande för stora. Flera undersökningar visar också att skillnaderna i villkor mellan kvinnor och män som invandrat är ännu tydligare än bristen på jämställdhet bland infödda kvinnor och män. Ett ökande antal ärenden om diskriminering visar att det finns ett utanförskap. Alltför många människor lever i ofrivillig segregering och alltför många elever med utländsk bakgrund går ut skolan med ofullständiga betyg. Därför måste arbetet med integrationspolitiken intensifieras så att den blir mer verkkningsfull. Åtgärder krävs inom olika områden. Regeringen avser att aktivt verka för att jämställdhetspolitiken skall omfatta alla. Jämställdhetspolitikens mål om kvinnors och mäns lika rättigheter skall också medföra att ojämlikheten mellan invandrade kvinnor och män inte skall vara större än mellan infödda kvinnor och män. Frågor kring exempelvis sex och samlevnad skall därvid uppmärksammas.

Genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken skall förbättras

Regeringen har tagit ett samlat grepp om integrationsfrågorna för att bryta invandrades utanförskap. Det är mot denna bakgrund som regeringen inrättat den arbetsgrupp som nämnts (avsnitt 3.5.1) och som skall se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förtydligas inom några viktiga politikområden i syfte att förbättra de integrationspolitiska resultaten.

Arbetsgruppens uppgift är att

- omsätta de integrationspolitiska målen till kvantitativa eller andra uppföljningsbara mål inom ett antal politikområden
- föreslå indikatorer som möjliggör en uppföljning av målen
- ange behov av förändrade eller nya insatser som krävs för att uppnå målen
- föreslå former och tidpunkter för en sammanhållen redovisning av integrationspolitikens resultat.

Arbetet skall bedrivas i flera etapper. Förslag på mål, indikatorer m.m. för bl.a. sysselsättning och etnisk mångfald samt utbildning

har lämnats inför budgetpropositionen 2004. I en andra och tredje etapp skall förslagen vidareutvecklas samtidigt som mål och indikatorer för andra områden skall presenteras till budgetpropositionerna för 2005 och 2006. Arbetsgruppens uppdrag skall vara slutfört i sin helhet den 15 juni 2005. Regeringen har för avsikt att ge riksdagen en sammanhållen redovisning av integrationspolitikens resultat under mandatperioden 2006.

Sysselsättningen för invandrare skall öka och etableringen i samhället underlättas

Ytterligare ansträngningar skall göras för att ta tillvara den resurs som invandrare utgör i arbetslivet. Målet om att andelen reguljärt sysselsatta i befolkningen mellan 20–64 år skall öka till 80 procent år 2004 är centralt i regeringens politik. Målet gäller alla som bor i Sverige. Enligt beräkningar som gjorts behöver ytterligare ca 80 000 personer mellan 20–64 år bland utrikes födda sysselsättning för att målet skall nås i denna grupp. Sysselsättningsgraden för utrikes födda med kortare vistelsetid än 5 år var 44,7 procent första halvåret 2003, varav för utrikes födda kvinnor 40,6 procent och för utrikes födda män 49,1 procent. Utrikes födda med längre vistelsetid än 5 år hade en sysselsättningsgrad på 61,8 procent första halvåret 2003, varav för utrikes födda kvinnor 59 procent och utrikes födda män 63,9 procent.

Regeringens mål är att sysselsättningsgraden för utrikes födda skall öka och successivt närma sig 80-procentmålet under mandatperioden. Dessutom skall andelen utrikes födda med högskoleutbildning som arbetar inom sitt kompetensområde öka. För att nå sysselsättningsmålet krävs att flera olika politikområden samverkar med olika insatser. Insatser måste framförallt vidtas inom integrations-, utbildnings- och arbetsmarknadspolitik.

Regeringen bedömer att det behövs förändringar för att de som har invandrat lättare skall kunna etablera sig tidigt i samhället. Den samverkan som nu sker mellan framförallt Migrationsverket, Integrationsverket, AMS och Högskoleverket skall vidareutvecklas och stärkas i detta syfte. Stor betydelse för föräldrarnas integration och etablering på den svenska arbetsmarknaden har barnen. Flyktingbarn uppvisar en betydligt högre grad av psykisk ohälsa jämfört med svenskfödda barn. För att

sysselsättningsmålet skall kunna uppnås är det särskilt viktigt att hälsoproblem uppmärksammas tidigt. Viktigt är också att vuxna ny-
anlända får tillgång till den hjälp de behöver för att bearbeta tidigare händelser i livet.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen våren 2004 med förslag till förändringar av mottagandet av flyktingar och stödet till deras etablering i samhället. Även utbildningen i svenska för invandrare kommer att beröras.

Inom arbetsmarknadspolitiken krävs fortsatta ansträngningar för att anpassa den generella arbetsmarknadspolitiken till alla. Möjligheterna att ge individuellt stöd skall stärkas. Arbetsplatsintroduktion och bristyrkesutbildning för redan anställda införs. Även inom utbildningspolitiken skall verksamheten med validering förbättras. Utförligare redovisning av insatser ges under respektive utgifts- och politikområde (främst utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad, 16 Utbildning och universitetsforskning).

Regeringen avser att löpande följa sysselsättningsutvecklingen för utrikes födda och återkommande redovisa förändringarna till riksdagen.

Inriktningen på att öka sysselsättningen för personer med utländsk bakgrund ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsstrategi. Hur Sverige genomför sysselsättningsstrategin redovisas årligen i den nationella handlingsplanen för sysselsättning.

Etnisk mångfald i statsförvaltningen - staten som föredöme

Regeringen anser att staten skall vara ett föredöme när det gäller etnisk mångfald i arbetslivet. Målet är att den etniska mångfalden i statsförvaltningen skall öka under mandatperioden. Enligt regeringens uppdrag 2003 till statliga myndigheter att redovisa sin kompetensförsörjning m.m. skall myndigheterna redogöra för i vilken omfattning myndighetens mål om etnisk mångfald har uppnåtts och ange vilka åtgärder som planeras för att uppnå målet. Integrationsverket och DO har till uppgift att följa upp myndigheternas arbete med etnisk mångfald. Integrationsverket skall också sprida goda exempel från detta arbete till arbetsgivare inom alla sektorer. Regeringen avser intensifiera arbetet med att uppnå en successiv ökning av den etniska mångfalden i

statsförvaltningen bl.a. genom utbildningsinsatser.

Fler elever skall slutföra sin utbildning i grundskolan och gymnasiet

Inom utbildningsområdet har regeringen fastställt målen att andelen elever med utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg skall öka under mandatperioden samt att andelen elever med utländsk bakgrund som slutför utbildning på ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan efter fyra år skall öka under perioden. Aktuell statistik visar att av andelen elever som lämnade grundskolan läsåret 2001/2002 fick 81 procent av eleverna med svensk bakgrund slutbetyg från årskurs 9 (84 procent kvinnor och 78 procent män). Motsvarande siffra för elever med utländsk bakgrund var 68 procent (73 procent kvinnor och 64 procent män). Av de elever som började gymnasieskolan hösten 1998 hade 75 procent av eleverna med svensk bakgrund fått slutbetyg senaste läsåret 2001/02 (78 procent kvinnor och 72 procent män). För elever med utländsk bakgrund var motsvarande siffra 59 procent (63 procent kvinnor och 54 procent män). De mål som satts ansluter sig till de nationella målen för utbildningspolitiken. Målen skall följas upp löpande och återkommande redovisas för riksdagen.

Ökade insatser för att motverka diskriminering

En viktig orsak till invandrares utanförskap är diskriminering. Arbetet med att motverka alla former av diskriminering har högsta prioritet. Skyddet mot diskriminering på individnivå har nyligen förstärkts genom den lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli i år. Regeringen kommer också inom kort att tillsätta en utredning om strukturell diskriminering. Arbetet med att tillskapa en sammanhållen och effektiv diskrimineringslagstiftning fortsätter bl.a. genom den parlamentariska kommitté som har till uppgift att överväga en sammanhållen diskrimineringslagstiftning som omfattar samtliga diskrimineringsgrunder och samhällsområden. DO får ökade resurser och därmed möjligheter att bedriva en mer aktiv tillsyn samt att öka kunskapen om lagen. På den lokala nivån verkar allt fler lokala byråer mot diskriminering med stöd av statliga medel. Stödet till dessa byråer förstärks.

Ökad stöd till insatser mot rasism och annan intolerans

Det är angeläget att arbetet med att motverka och förebygga rasism och främlingsfientlighet kan bedrivas kontinuerligt och med full kraft. Det centrum mot rasism och annan intolerans som håller på att bildas av frivilligorganisationerna ges därför ökat stöd till sin verksamhet från och med 2004.

Integrationsverkets uppdrag förtydligas

Riksdagens revisorer har på initiativ av socialförsäkringsutskottet granskat i vilken utsträckning Integrationsverket fyller sitt syfte. Revisorerna anser bl.a. att verkets roll måste förtydligas och att Integrationsverket måste förbättra kvalitén på sin utredningsverksamhet. Regeringen delar i huvudsak revisorernas uppfattning och har redan vidtagit vissa åtgärder. I skrivelsen Integrationspolitik för 2000-talet (skr. 2001/02:129) som redovisades till riksdagen våren 2002 aviserade regeringen att det genom författningsändringar skulle tydliggöras för vissa centrala förvaltningsmyndigheter vilket ansvar de har för integrationspolitiken. Samtidigt aviserades att instruktionen för Integrationsverket skulle ses över. Den arbetsgrupp som ser över hur integrationspolitiken genomförs och följs upp skall beakta detta i sitt arbete. Detta och arbetsgruppens uppdrag i övrigt kan leda till att kraven på Integrationsverket förändras.

Utredningen om översyn av mottagandet och introduktionen av flyktingar som inom kort överlämnar sina förslag till regeringen kan också leda till förändringar av Integrationsverkets uppgifter. Den arbetsgrupp som på regeringens uppdrag gjort en samlad översyn av stödet till organisationer bildade på etnisk grund har också lämnat förslag som kan påverka Integrationsverkets uppgifter.

I avvaktan på vilka förändringar som blir aktuella till följd av pågående arbetsgrupper och utredningar avser regeringen att ytterligare understryka Integrationsverkets nuvarande huvuduppgift att följa upp och utvärdera integrationspolitiken. En central del i denna huvuduppgift är att redovisa resultaten av introduktionen av nyanlända invandrare i förhållande till de mål som finns. Detta samt mer tydliga mål för vad Integrationsverket skall uppnå kommer att tydliggöras i den fortsatta styrningen av Integrationsverket.

Ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld

Regeringen kommer att fortsätta att noga följa situationen för ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor, som riskerar att utsättas för hot och våld från sina nära anhöriga. Även pojkar och unga män skall uppmärksammas.

För åren 2004–2006 avsätter regeringen 100 miljoner kronor för fortsatta insatser för skyddat boende m.m. för ungdomar som hotas av sina anhöriga av hedersrelaterade orsaker.

3.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat några invändningar i revisionsberättelserna eller framfört andra principiellt viktiga frågor som rör politikområdet.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 10:1 Integrationsverket

Tabell 3.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	84 776	Anslags- sparande	6 478
2003	Anslag	87 511	Utgifts- prognos	89 412
2004	Förslag	90 767		
2005	Beräknat	92 833 ¹		
2006	Beräknat	94 249 ²		

¹ Motsvarar 90 767 tkr i 2004 års prisnivå.

² Motsvarar 90 767 tkr i 2004 års prisnivå.

Integrationsverket är central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag inom olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. En central uppgift för myndigheten är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Integrationsverkets anslag kan vara oförändrat. Den förstärkning av det antirasistiska arbetet med 10 miljoner kronor per år som beslutades i vårpropositionen 2000 har skett genom omDispositionering av Integrationsverkets förvaltningsanslag och med temporära medel för integrationsåtgärder. Dessa temporära medel upphör fr.o.m. 2004. Verket måste därför göra vissa omprioriteringar för att kunna genomföra den beslutade förstärkningen från och med 2004. (Se vidare anslaget 10:2 Integrationsåtgärder).

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande

Tabell 3.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:1 Integrationsverket

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	87 511	87 511	87 511
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 659	4 711	6 163
Beslut	597	611	620
Förslag/beräknat anslag	90 767	92 833	94 294

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FIU10).

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

3.8.2 10:2 Integrationsåtgärder

Tabell 3.4 Anslagsutveckling

		Tusental kronor	
2002	Utfall	54 572	Anslags-sparande 3 777
2003	Anslag	81 742 ¹	Utgifts-prognos 81 654
2004	Förslag	84 242	
2005	Beräknat	84 242	
2006	Beräknat	64 242	

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Anslaget disponeras huvudsakligen av Integrationsverket för stöd till organisationer som främjar integration, för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och

som förebygger och motverkar främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering. Anslaget disponeras också för lokal verksamhet mot diskriminering. En del av anslaget disponeras av regeringen för att stimulera inrättande av skyddat boende och vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld.

Regeringens överväganden

Förstärkningen av det antirasistiska arbetet fortsätter. Integrationsverket har under år 2003 fått i uppdrag att bistå ett antal frivilligorganisationer att etablera ett centrum mot rasism och andra former av intolerans. Regeringen föreslår att verket sammantaget får disponera högst 5,5 miljoner kronor år 2004 som bidrag till den ideella förening som bildats för att bedriva ett sådant centrum. Detta är en permanent förstärkning av stödet med 2,5 miljoner kronor som tillförs anslaget.

Vidare får verket disponera högst 2,4 miljoner för stöd till verksamhet för personer som vill lämna rasistiska grupper.

Stödet till lokal verksamhet mot diskriminering förstärks permanent med 5 miljoner kronor från och med 2004. Sammanlagt skall därmed 9 miljoner kronor disponeras för lokal verksamhet mot diskriminering.

För organisations- och verksamhetsbidrag samt projektstöd enligt förordningen (SFS 2000:216) beräknas medelsbehovet uppgå till ca 30 miljoner kronor. Projektstödet skall bl.a. inriktas på insatser för jämställdhet och för att motverka rasism och främlingsfientlighet.

För att fortsätta stimulera inrättandet av skyddat boende, vissa utbildningsinsatser m.m. för flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld beräknas behovet av medel uppgå till 40 miljoner kronor per år 2004–2005 och 20 miljoner kronor för 2006. Även pojkar och unga män skall omfattas av satsningen. Från dessa medel skall även en internationell konferens för erfarenhetsutbyte kunna finansieras.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 10:2 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	51 742	51 742	51 742
Förändring till följd av:			
Beslut ²	32 500	32 500	12 500
Förslag/beräknat anslag	84 242	84 242	64 242

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.
² Anslaget omfattas inte längre av regeringens riktade satsning 2001-2003 för att öka sysselsättningen bland invandrare och minskas därmed med 15 000 tkr fr.o.m. 2004.

3.8.3 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2 386 612	Anslags-sparande	0
2002	Utfall	2 386 612	Anslags-sparande	0
2003	Anslag	2 429 239 ¹	Utgifts-prognos	2 457 335
2004	Förslag	2 094 203		
2005	Beräknat	2 232 367		
2006	Beräknat	2 235 367		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Anslaget finansierar statlig ersättning till kommunerna för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar och deras anhöriga. Ersättningarna betalas ut enligt bestämmelserna i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Huvuddelen av den statliga ersättningen utgår i form av schablonersättning som lämnas med ett fast belopp per mottagen person. Denna ersättning är flerårig och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har folkbokförts i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder.

Kommunmottagandet av flyktingar innebär den sista fasen i en migrationsprocess som inleds med ett beslut om att lämna sitt hemland för att söka asyl i Sverige eller något annat land. Omfattningen av kommunmottagandet styrs i grunden av händelser utanför Sveriges

gränser och att det kan förekomma stora variationer från år till år i antalet kommunmottagna personer. Beräkningen av anslaget utgår från redan mottagna flyktingar samt prognoser om asylsökande, antal avgjorda beslut i asylärenden, invandring av anhöriga till flyktingar samt flyktingar m.fl. som har tagits emot i Sverige (kvotflyktingar) och som kan väntas få tillstånd att bosätta sig här.

Regeringens överväganden

Med utgångspunkt från tidigare faktiskt kommunmottagande och prognoserna för år 2002 och 2003 (se tabell i avsnitt 3.6.2) beräknas anslagsbehovet för år 2004 till 2 094 203 000 kronor. Inom denna anslagsram bör Integrationsverket få använda högst 30 miljoner kronor för ersättning till kommunerna för extraordinära kostnader samt för att ekonomiskt kompensera kommuner som tar emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna eller en förortskommun med liknande situation.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	2 279 239	2 279 239	2 279 239
Förändring till följd av:			
Beslut	-290 000	-290 000	-290 000
Övr. makroekonomiska förutsättningar	3 000	9 000	12 000
Volymer	101 964	234 128	234 128
Förslag/beräknat anslag	2 094 203	2 232 367	2 235 367

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.8.4 10:4 Hemutrustningslån

Tabell 3.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	5 211	Anslags- sparande	0
2003	Anslag	16 631 ¹	Utgifts- prognos	15 647
2004	Förslag	18 631		
2005	Beräknat	18 631		
2006	Beräknat	18 631		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

Från och med år 1991 kan flyktingar få statliga lån till hemutrustning när de skall etablera hushåll i Sverige. Villkoren för lånen, som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN), regleras i förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Lånen tas upp i Riksgäldskontoret (RGK). Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – täcks via anslaget.

Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna flyktingar och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. (Antalet flyktingar som tagits emot i kommunerna och som omfattas av låneförordningen 1990:1361 framgår av tabellen i avsnitt 3.6.2).

Regeringens överväganden

Under 2004 kommer det fortsätta att finnas låntagare från de stora mottagningsåren 1993 och 1994 som haft anstånd med återbetalning av lånen i tio år. Låneeftergifterna för dessa låntagare förväntas öka de närmaste åren, vilket innebär att belastningen på anslaget ökar. Utfallet under första halvåret 2003 har dock medfört att andelen eftergifter har behövt justeras ned något. Samtidigt är också trenden att amorteringar av upplupna räntor minskar.

Anslagsbelastningen minskade kraftigt fram till 2002. Stora belopp har kunnat återföras statsbudgeten från anslaget i form av indragningar. Den låga marknadsräntan har haft stor betydelse för detta. Anslagsbehovet för åren 2004–2006 är svårbedömt med tanke på att antalet låneeftergifter förväntas öka.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 3.9 Härledning av anslagsnivå för 2004–2006, för 10:4 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	18 631	18 631	18 631
Förslag/beräknat anslag	18 631	18 631	18 631

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.8.5 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)

Tabell 3.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2002	Utfall	16 011	Anslags- sparande	1 007
2003	Anslag	19 276 ¹	Utgifts- prognos	19 777
2004	Förslag	20 819		
2005	Beräknat	21 288 ²		
2006	Beräknat	21 616 ³		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2004.

² Motsvarar 20 819 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 819 tkr i 2004 års prisnivå.

Från anslaget finansieras Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

DO har fått ett dramatiskt ökat antal ärenden om anmälningar om etnisk diskriminering både i arbetslivet och i övriga samhällslivet och därför tillfälligt förstärkts med 2 miljoner kronor på tilläggsbudgeten 2003. I höstens tilläggsbudget tillförs DO ytterligare 3 miljoner kronor med anledning av den nya lagstiftningen om förstärkt skydd mot diskriminering och behovet av informationsinsatser. Med hänvisning till att ärendemängden väntas fortsätta öka, de utökade uppgifterna på grund av ny lagstiftning samt det nödvändiga arbetet med tillsyn över hur arbetsgivare uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder permanentas den tillfälliga förstärkningen på 2 miljoner kronor. Samtidigt höjs DO:s anslagsnivå med 4 miljoner kronor per år.

Nämnden mot diskriminering

Från anslaget finansieras också Nämnden mot diskriminering.

Nämndens verksamhet beräknas år 2004 uppgå till en kostnad på 150 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	16 276	16 276	16 276
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	500	878	1 142
Beslut	43	44	45
Överföring till/från andra anslag	4 000	4 090	4 153
Förslag/beräknat anslag	20 819	21 288	21 616

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4 Storstadspolitik

4.1 Omfattning

Storstadspolitiken omfattar frågor om hur en god utveckling kan främjas i storstädernas mest utsatta stadsdelar, hur förutsättningar för tillväxt skapas i storstadsregionerna och hur tillväxten kommer alla till del. Storstadspolitiken är i huvudsak tvärssektoriell och omfattar flera olika politikområden såsom arbetsmarknads-, utbildnings-, social-, regional tillväxt-, integrations-, kultur- och idrottspolitik.

I enlighet med storstadspropositionens intentioner skall en samlad avstämning och utvärdering av storstadspolitiken göras efter tre år som underlag för ställningstagande om former och omfattning för den fortsatta storstadspolitiken. Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2003 med en skrivelse om storstadspolitikens utveckling.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgiftsprognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
Anslag inom utgiftsområde 8:						
11:1 Utvecklingsinsatser i storstäderna	327,5	270,0	284,3	0	0	0
Totalt utgiftsområde 8	327,5	270,0	284,3	0	0	0
Anslag utgiftsområde 16:						
11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna	195,5	0	230,0	0	0	0
Totalt för politikområde Storstadspolitik	523,0	270,0	514,3	0	0	0

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2003 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Utgifterna inom politikområdet styrs av takten i det lokala utvecklingsarbetet. Kommuner med lokala utvecklingsavtal tilldelas medel i samband med att avtalen revideras. Medel rekvideras i efterhand mot redovisade kostnader. Den årliga förbrukningen beräknas till 514 miljoner kronor enligt utgiftsprognosen för 2003. Storstadspolitiken skall införlivas i ordinarie strukturer hos berörda kommuner, statliga myndigheter och andra samverkande aktörer varför inga nya medel beräknats för 2004. För att underlätta omvandlingsarbetet har politikområdet 2003 tillförts 40 miljoner kronor på tilläggsbudget.

4.3 Mål

Storstadspolitikens övergripande mål för 2004 är i enlighet med riksdagens beslut om målen för en nationell storstadspolitik (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99: AU2, rskr. 1998/99:34) följande:

- att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet (tillväxtmålet) samt
- att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare (segregationsmålet).

Regeringen har initierat ett arbete för att ta fram indikatorer över utvecklingen i stadsdelar som omfattas av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal. I arbetet deltar bl.a. Arbetsmarknadsverket, Brottsförebyggande rådet, Folkhälsoinstitutet, Skolverket, Socialstyrelsen och Ungdomsstyrelsen som fått i uppdrag att kommentera och analysera ett förslag till indikatorer från Integrationsverket (Målområdesanalyser och indikatorer, Integrationsverkets rapport 2001: 06) Analyserna skall redovisas till respektive departement under 2003.

4.4 Politikens inriktning

Den nationella storstadspolitiken inriktas på att stärka förutsättningarna för tillväxt och bryta segregation i storstäderna. En särskild Storstadsdelegation har regeringens uppdrag att utveckla och samordna en sammanhållen politik för storstadsregionerna. Det storstadspolitiska arbetet har främst inriktats på målet att bryta segregationen i storstäderna. Regeringen har tecknat lokala utvecklingsavtal med sju storstadskommuner om insatser i de socioekonomiskt mest utsatta stadsdelarna.

Storstadspolitiken går in i en ny fas under 2004 då de särskilt anslagna medlen till de lokala utvecklingsavtalen upphör 2003. Insatser i de lokala utvecklingsavtalen skall framöver införlivas i ordinarie verksamheter. Kommunerna har sedan en tid arbetat för att ta tillvara framgångsrika erfarenheter och föra in dem i ordinarie strukturer – kommunens eller andra lokala aktörers. Statens styrning skall på motsvarande sätt utformas så att framgångsrika metoder och arbetssätt tas tillvara och finner former i ordinarie strukturer och permanentas. I den ekonomiska vårpropositionen aviserade regeringen att statliga myndigheter skall ges tydliga mandat och riktlinjer för att storstadspolitikens tvärssektoriella mål skall uppnås. Ett antal myndigheter ska ges i uppdrag att utveckla den samverkan som finns i de lokala utvecklingsavtalen. Det gäller bl.a. AMS och Boverket. Myndigheten för skolutveckling är ett exempel på en statlig verksamhet där erfarenheter från samverkansarbete i stadsdelar som tecknat lokala utvecklingsavtal tas till vara i den ordinarie verksamheten.

Regeringen avser att framöver lägga ökad vikt vid tillväxtmålet; dels att använda de goda erfarenheter som erhållits i det storstadspolitiska arbetet med lokala utvecklingsavtal, dels beakta erfarenheter från de regionala tillväxtavtalen och de regionala tillväxtprogrammen. Regeringen kommer under 2004 att hålla ett antal tillväxtkonferenser i storstadsregionerna för att skapa tillfälle att diskutera med berörda parter och strukturera samarbetsformerna för det framtida tillväxtarbetet.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Under 2003 avser regeringen att lämna en skrivelse till riksdagen med redovisning av hur det lokala utvecklingsarbetet har utvecklats sedan propositionen om storstadspolitik beslutades av riksdagen 1998. Regeringen avser även tillkalla en särskild utredare för att värdera det stora antal rapporter som inventerats i det s.k. avställningspaketet.

Regeringen har i bred samverkan med bl.a. statliga myndigheter, kommuner och organisationer sammanställt ett s.k. avställningspaket vars syfte är att förse riksdag och regering med ett väl förankrat underlag som beskriver det storstadsarbete, huvudsakligen de lokala utvecklingsavtalen, som genomförts fram till och med 2002. Avställningen genomfördes under namnet "Storstad och framtid" och är en del av den förbättringsprocess som kontinuerligt pågår för att uppnå de övergripande målen för storstadspolitiken.

Tillväxtmålet

I de lokala utvecklingsavtalen avtalas om insatser som bidrar till att förbättra förutsättningarna för tillväxt främst lokalt i stadsdelarna men även regionalt. Ett exempel på detta är Strategiforum i Huddinge kommun.

De lokala utvecklingsavtalen har bidragit till en ökad samverkan mellan länsarbetsnämnderna och berörda kommuner. Tillsammans har de utvecklat gemensamma strategier och riktlinjer för framtida utvecklingsarbete. Exempelvis påbörjade AMS 2003 en försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion för invandrare. I propositionen Arbetsmarknadspolitiken förstärks (prop. 2002/03:44) betonas betydelsen av individinriktat arbete. De medel som AMV under flera års tid avsatt för personalförstärkningar syftande till att särskilt stärka ställningen för personer med utländsk bakgrund på arbetsmarknaden kommer att finnas kvar.

Inom ramen för storstadspolitiken tillväxtarbete är de lokala utvecklingsavtalen ett instrument för att minska inomregionala skillnader i storstadsregionerna. I riktlinjerna för arbetet med regionala tillväxtprogram betonas särskilt tre strategiska frågor; arbetskraftsförsörjningen,

entreprenörskap, företagande och företagsklimat samt innovationssystem och kluster. Kunskap och kompetens från det lokala utvecklingsarbetet skall tas tillvara i storstadsregionernas arbete med regionala tillväxtprogram. De regionala tillväxtprogrammen skall genomföras 2004 – 2007. De syftar till att samordna insatser inom områden där sektorsamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringsperspektiv. Under hösten 2003 lämnas länens förslag till regionala tillväxtprogram till regeringen för godkännande.

Segregationsmålet

Under första halvåret 2003 godkände regeringen fem reviderade avtal för kommunerna; Botkyrka, Göteborg, Haninge, Huddinge och Malmö. De myndigheter som ingår i Storstadsdelegationens referensgrupp för centrala myndigheter har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på befintliga avtal inför revideringsarbetet. Under hösten 2003 avses övriga två avtal revideras.

Tabell 4.2 Beslutade och utbetalade medel inom de lokala utvecklingsavtalen (1999 – 30 juni 2003)

	Beslutade	Utbetalade
Botkyrka (tre stadsdelar)	180 000	132 132
Göteborg (fyra stadsdelar)	281 805	151 865
Haninge (en stadsdel)	131 747	81 900
Huddinge (tre stadsdelar)	146 504	107 339
Malmö (fyra stadsdelar)	483 000	348 849
Stockholm (fem stadsdelar)	439 012	425 535
Södertälje (fyra stadsdelar)	104 491	80 259
Totalt	1 766 559	1 327 879

Samverkan är en viktig metodfråga för att storstadspolitiken skall kunna genomföras i praktiken. För att konkretisera samverkansarbetet har därför samverkansöverenskommelser tecknats i samtliga berörda kommuner, i regel med arbetsförmedling och försäkringskassa.

Ett arbete med att utveckla strukturer för ett nationellt erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring pågår. Regeringen har i maj 2003 gett Huddinge kommun i uppdrag att leda en arbetsgrupp för att utveckla metoder och instrument för nationellt erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen. Arbetsgruppen samlar deltagare från samtliga kommuner samt Arbetsmarknads-

verket, Myndigheten för skolutveckling, Verket för näringslivsutveckling, Integrationsverket samt en representant från Storstadskansliet. Arbetet förväntas att avslutas till årsskiftet 2003/04.

För att genomföra en kartläggning av det internationella erfarenhetsutbytet inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen har regeringen i maj 2003 beviljat medel till Stockholms stad. Kartläggningen ska ske i samarbete med Göteborgs kommun, Malmö kommun och Storstadskansliet. Arbetet slutredovisas i december 2003.

Regeringen avser att framöver kontinuerligt utvärdera resultaten av det storstadspolitiska arbetet med hjälp av ett antal indikatorer. Integrationsverket har haft regeringens uppdrag att föreslå indikatorer och nyckeltal för att följa utvecklingen i stadsdelarna. I rapporten "Målområdesanalyser och indikatorer", 2001:06, presenterar Integrationsverket förslag på indikatorer för storstadspolitiken. Sektorsmyndigheterna – Arbetsmarknadsverket, Brottsförebyggande rådet, Folkhälsoinstitutet, Skolverket, Socialstyrelsen och Ungdomsstyrelsen – har fått regeringens uppdrag att analysera och kommentera Integrationsverkets förslag till indikatorer. Integrationsverket har fått i uppdrag att bistå sektorsmyndigheterna i deras analys. Myndigheternas analyser redovisas under 2003 till respektive departement.

Integrationsverket har även haft i uppdrag att samordna den nationella utvärderingen, och konstaterade i sin slutrapport (juni 2002) att utvecklingsarbetet dittills pågått för kort tid för att det skulle vara möjligt att analysera dess effekter. Det finns således ett behov av en utvärdering med ett längre tidsperspektiv.

Statskontoret har i oktober 2002 redovisat en studie som beskriver samverkan mellan myndigheter och kommuner med lokala utvecklingsavtal (Tillsammans i storstaden 2002:23).

För att belysa och analysera arbetet för att minska brottslighet och öka tryggheten har regeringen i november 2002 gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att genomföra en brottsförebyggande studie av de lokala utvecklingsavtalen. En skriftlig rapport lämnades till regeringen i april 2003. (Brottsförebyggande insatser i utsatta områden, 2003).

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Storstadspolitiken är tvärsektoriell. Samordning av insatser sker inom flera politikområden utifrån ett storstadspolitiskt helhetsperspektiv. Det innebär att de flesta insatser som görs för att uppnå de storstadspolitiska målen sker utanför politikområdet. Nedan presenteras kortfattat regeringens insatser inom andra politikområden av betydelse för regionernas utveckling i storstadsregionernas utsatta stadsdelar. För mer information hänvisas till respektive politikområde.

Arbetsmarknadspolitiken

I propositionen Arbetsmarknadspolitiken förstärks (prop. 2002/03:44) betonas betydelsen av individinriktat arbete, särskilt för långtidsarbetslösa. Erfarenheter från de lokala utvecklingsavtalen visar att en individinriktad arbetsmetod är en framgångsfaktor. Exempelvis påbörjade AMS 2003 i enlighet med regeringens proposition en försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion för invandrare.

De medel för personalförstärkning som finns på lokala arbetsförmedlingar är av stor betydelse för att kunna ta tillvara den arbetsresurs som finns i de utsatta stadsdelarna. Det gäller även fortsättningsvis.

Utbildningspolitiken

Myndigheten för skolutveckling inrättades i mars 2003. I maj 2003 gav regeringen ett särskilt uppdrag till myndigheten att verka för förbättrade utbildningsvillkor i segregerade områden. Erfarenheter från de lokala utvecklingsavtalen tas därmed tillvara i utbildningspolitiken. Regeringen har t.ex. 2001 och 2003 gett Skolverket respektive Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att utveckla sfi-lärares ämneskompetens och anvisat medel för dessa uppdrag. Denna satsning berör i stor utsträckning storstädernas sfi-lärare. Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2003:105) som skall pröva hur skolformen svenskundervisning för invandrare, sfi, kan förnyas och förbättras. I utredarens uppdrag ingår bl.a. att ta tillvara de erfarenheter som hittills vunnits inom storstadspolitiken. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag i september 2003. I departementsskrivelsen (Ds 2003:23) Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande presenterar Utbildningsdepartementet en rad förslag som ska syfta till

att öka flexibiliteten och tillgängligheten i vuxenutbildningen.

Regional utvecklingspolitik

Riksdagen har beslutat om En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:NU4, rskr. 2001/02:118). Regionalpolitiken har fr.o.m. 2002 omvandlats till en ny politik för hållbar regional utveckling i alla delar av landet. Den nya regionala utvecklingspolitiken har inga geografiska avgränsningar. Den utgår från de lokala arbetsmarknadsregionernas funktionssätt och bedrivs i såväl gles- och landsbygd, i små och medelstora städer samt i storstadsområden.

Regeringen har i november 2002 beslutat om riktlinjer för de regionala tillväxtprogrammen, som skall genomföras 2004–2007. De regionala tillväxtprogrammen syftar till att samordna insatser inom områden där sektorsamverkan bidrar till att utveckla hållbara lokala arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringsperspektiv. Kunskap och kompetens från det lokala utvecklingsarbetet skall tas till vara i storstadsregionernas tillväxtprogram. Under hösten 2003 lämnar länen förslag till regionala tillväxtprogram till regeringen för godkännande.

Integrationspolitiken

I regeringens skrivelse En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering (skr. 2000/01:59) aviseras ett antal initiativ för att öka kunskapen i samhället om diskrimineringsfrågor. Regeringen har i maj 2003 beviljat tre miljoner kronor av anslaget Utvecklingsinsatser i storstäder för informationsinsatser om den nya lagen mot diskriminering. Lagen trädde i kraft den första juli 2003. Bland annat skall särskilda insatser riktas mot de sju storstadskommuner som regeringen har tecknat lokala utvecklingsavtal med. Arbetet kommer att bedrivas i samverkan med DO, HomO och HO.

Kulturpolitiken

Av rapporten Kultur i storstad (Mångkulturellt centrum 2002:3) framgår det att ungefär en tredjedel av de statliga medel som aviseras till de berörda kommunerna går till olika former av kulturinsatser. Av samma rapport framgår det att kulturinsatserna kommer de boende till del och att det finns ett starkt engagemang hos de boende beträffande kulturverksamhet.

Vidareutvecklingen av samarbetet mellan olika kulturinstitutioner och de kommuner som omfattas av storstadsarbetet är centralt inför det Mångkulturår som planeras till 2006.

Regeringen fortsätter att följa det arbete olika kulturinstitutioner utför som bidrar till att uppfylla storstadspolitikens målsättningar.

Idrottspolitik

Det arbete som görs inom idrottspolitikens medverkar i stor utsträckning till att uppfylla de mål som satts för storstadspolitikens. Idrotten stärker inte bara den fysiska och psykiska hälsan utan utgör ett viktigt instrument för att stärka den demokratiska föreningskulturen lokalt och regionalt. Det gäller särskilt i utsatta stadsdelar.

Socialtjänstpolitik

Socialtjänsten medverkar på olika sätt i de lokala utvecklingsavtalen. Ett mål som särskilt lyfts fram i dessa avtal är att behovet av ekonomiskt bistånd bör minska i de aktuella stadsdelarna.

De lokala utvecklingsavtalen har stimulerat till ökad samverkan mellan kommuner och de statliga myndigheter som är verksamma på lokal nivå, främst arbetsförmedlingar och försäkringskassor. I flera stadsdelar har denna samverkan bidragit till att andelen långvariga socialbidragstagare halverats under perioden 1998–2001. Fortfarande är dock nivåerna relativt höga i jämförelse med landet i övrigt.

Politikområdet Ersättning vid arbetsförmåga

I juni 2003 överlämnade regeringen propositionen Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (2002/03:132) till riksdagen. I propositionen lämnas förslag till ett system för finansiell samordning mellan olika huvudmän inom rehabiliteringsområdet. Syftet med den finansiella samordningen är att underlätta för människor som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna att bli självförsörjande. Den utökade möjligheten till finansiell samordning mellan olika huvudmän inom rehabiliteringsområdet bedöms även kunna bidra till att vidareutveckla den samverkan som idag sker på lokal nivå i de kommuner där staten tecknat lokala utvecklingsavtal.

Demokratipolitik

Regeringens demokratiarbete Tid för demokrati och storstadspolitiken arbetar utifrån ett lokalt perspektiv och ett underifrån perspektiv liksom att särskilt engagera grupper som inte är lika delaktiga i den demokratiska processen. Många kopplingar kan göras mellan dessa båda initiativ.

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) till riksdagen. Målet för det nationella arbetet är att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt bättre samordning av arbetet med att främja mänskliga rättigheter. Flera av de insatser som bedrivs inom ramen för arbetet med att främja mänskliga rättigheter nationellt medverkar också till att uppfylla storstadspolitikens mål.

Folkrörelsepolitiken

Folkrörelsepolitiken är ett komplement till ett stort antal politikområden som hanterar specifika frågor som rör den ideella sektorn. Ett exempel på en insats inom folkrörelsepolitiken som beror på storstadspolitiken är det samverkansprojekt som påbörjades våren 2003 mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet och föreningslivet. Projektet handlar om att finna former för att genom föreningslivet stödja nyanlända invandrares etablering i samhället. Även den utredning om allmänna samlingslokaler som tillsattes i april 2002 har beröringspunkter med storstadspolitiken eftersom det visat sig särskild finnas problem med tillgången till mötesplatser i storstadsregionerna.

Internationellt

I flera länder pågår ett utvecklingsarbete, liknande vårt, i storstädernas utsatta stadsdelar. Under de senaste åren har flera internationella kontakter knutits till storstadspolitiken. Göteborgs kommun deltar i URBAN II; ett EU-program som avser stadsutveckling. Malmö kommun deltar i URBACT som är ett annat EU-program som syftar till att utveckla transnationella erfarenheter när det gäller utbyte mellan städer. Stockholms kommun har under 2003 fått medel för att samordna en kartläggning, i samarbete med Göteborgs och Malmö kommun, av internationellt erfarenhetsutbyte inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen. Kontakter har knutits med ett forskarnätverk

(UGIS) som arbetar med erfarenhetsutbyte kring utsatta bostadsområden och de nationella program som initierats där för att vända den negativa utvecklingen. De lokala utvecklingsavtalen lyfts fram som ett gott exempel inom NAP, National Action Plan, EU kommissionens program för sysselsättning.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Mål

Storstadspolitikens mål för 2003 är

- att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga landet samt
- att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare

4.6.2 Resultat

Storstadsarbetet har under fyra år genererat erfarenhet, kunskap och metoder för lokalt tvärsektoriskt utvecklingsarbete. Dessa erfarenheter och kunskaper ska nu tas tillvara för att spridas till en vidare krets, både nationellt och internationellt.

Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2003 med en skrivelse om storstadspolitikens utveckling. För en samlad redovisning av resultaten hänvisas därför till den kommande skrivelsen. I det storstadspolitiska arbetet har regeringen hittills prioriterat att uppnå segregationsmålet, dvs. arbetet med de lokala utvecklingsavtalen. I denna budgetproposition redovisas kortfattat beskrivningar av utvecklingen i berörda stadsdelar. Resultaten av tillväxtpolitiska insatser redovisas inom berörda politikområden. I de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal har emellertid förändringar skett som på sikt även gynnar tillväxten i de tre storstadsregionerna.

Regeringen konstaterar allmänt att det strategiska arbetet i de lokala utvecklingsavtalen

har förbättrats och flera positiva resultat har framkommit. De samlade insatserna mot gemensamma mål har blivit fler och de kortsiktiga projektbaserade insatserna allt färre. Regeringen har ytterligare stimulerat det strategiska arbetet genom att medverka till framtagande av en modell för framtidsscenarioer i stadsdelarna. Hittills har ett tiotal stadsdelar genomfört stadsdelsvisa framtidsscenarioer. Dessa är en central utgångspunkt för det fortsatta utvecklingsarbetet. Det strategiska arbetet innebär att ta fram kvantitativa och kvalitativa lokala mål samt att följa upp och utvärdera dessa. Det ger en samlad kunskap om vilka metoder eller insatser som är framgångsrika. Det lokala utvecklingsarbetet har på så sätt ökat den nationella kunskapen om segregationen.

Sysselsättning och socialbidrag

Sysselsättningen har ökat stadigt mellan 1999 och 2001 i de 24 stadsdelar som deltar i utvecklingsarbetet men fortfarande är andelen sysselsatta låg i förhållande till omgivande regioner och genomsnittet i landet. Särskilt låg är sysselsättningsgraden bland utlandsfödda kvinnor. Enligt Integrationsverkets rapport Utvecklingen i storstadssatsningens 24 bostadsområden 1997–2001, 2003:4 innebar år 2000 en stor framgång för sysselsättningen. Under 2001 konstaterades att arbetslösheten hade minskat mindre än året innan. En förklaring är kommunernas arbete att få in människor i arbetslivet och att fler arbetslösa skrevs in som arbetssökanden. Samtidigt fortsatte det långvariga försörjningsstödet att minska under 2001 i de utsatta stadsdelarna.

Framgångsrika samverkansmetoder för att öka sysselsättningen har vuxit fram inom ramen för avtalen. Det gäller insatser både för långtidsarbetslösa och personer som relativt nyligen blivit arbetslösa. Arbetet på arbetsförmedlingarna i de aktuella stadsdelarna bedrivs mer personalintensivt än inom ordinarie verksamhet. Möjligheten att ägna mer tid per arbetssökande framhålls som en nyckelfaktor för framgång i arbetet.

Arbets- och utvecklingscenter (AUC) har byggts upp i Malmös samtliga berörda stadsdelar. Detta innebär att tre myndigheters specifika kompetens förs samman under samma tak. Därmed kan en utökad service erbjudas för de personer som är i behov av nya lösningar. Målgruppen är främst långtidsarbetslösa och

personer med socialbidrag. Genomströmningen vid varje AUC är ca 1 200 personer per år. Under 2002 fick ca 55 procent arbete eller började en utbildning. Arbets- och utvecklingscenter i Malmö integreras nu alltmer i den ordinarie verksamheten. Diskussioner förs med försäkringskassan och arbetsförmedlingen om hur verksamheten ska kunna permanentas.

Ett annat exempel på hur en bred samverkan mellan arbetsförmedlingen, det lokala näringslivet och stadsdelen framgångsrikt har bidragit till en mycket positiv sysselsättningsutveckling är Lunda Nova i Tensta. Mellan 1999 och 2002 minskade t.ex. antalet arbetslösa eller i program med drygt 40 procent.

Kista matchning har utarbetat en arbetsmodell som bygger på att knyta samman arbetsgivarens konkreta kompetensbehov med anställningsbar arbetskraft. Kista matchning har med stöd av EU-medel utvecklats till Stockholm matchning och omfattar idag 13 stadsdelar och två kranskommuner i Stockholm. Kista Matchning handlar om att arbetslösa i Husby skall kunna få jobb inom den högteknologiska industrin i Kista. För närvarande pågår planering för att föra över verksamheten i stiftelse- eller bolagsform för att insatsen ska kunna fortleva även utan särskilda statliga medel.

Utvecklingen av socialbidragsberoendet är nära kopplat till sysselsättningsutvecklingen. Andelen långvariga socialbidragstagare har minskat. I stadsdelar med lokala utvecklingsavtal har försörjningsstödet minskat från 12,8 procent till 11,4 procent av invånarna. I Stockholmsregionen har de flesta berörda stadsdelarna haft en minskning på tre procentenheter.

Utbildning och språkutveckling

En stor andel av de boende i stadsdelarna är barn och unga. Flera insatser inom avtalen berör således barn och ungdomars uppväxtvillkor. Inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen har förskoleverksamheten byggts ut och utvecklats. Metoder för hur förskola och skola kan stärka tvåspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling har utvecklats och etablerats. Resurser har använts till kompetensutveckling av personalen för att arbeta med tvåspråkiga barn. Även för vuxna förekommer utbildningsinsatser inom avtalen såsom språkutbildning kombinerat med praktik, yrkesutbildningar m.m.

Den statistik över utbildningsnivån 2000 och 2001 som Integrationsverket presenterar i rapporten "Utvecklingen i storstadssatsningens 24 bostadsområden 1997–2001", visar att andelen invånare i åldrarna 24–64 år med minst treårig gymnasieutbildning har ökat under tidsperioden 1997–2001. Utvecklingen har varit minst positiv för gruppen utrikes födda kvinnor. Spridningen i utbildningsnivå är emellertid stor: från 26,8 procent med minst treårig årig gymnasieutbildning i Hovsjö till 53,5 procent i Södra Innerstaden. Genomsnittet i Sverige är 47,4 procent.

Delaktighet, ökad trygghet och folkhälsa

Regeringen arbetar för att demokratifrågor ska genomsyra alla politikområden och nivåer i samhället. I flera av de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal engagerades till exempel inför valet 2002 demokratiinformatörer, vilket resulterade i ett högre valdeltagande i de utsatta stadsdelarna. Ett annat exempel på stärkt lokaldemokrati återfinns i Södertälje där arbetet med lokala utvecklingsavtal har bidragit till införandet av områdesråd till vilket de boende röstar fram representanter för invånarna i stadsdelen.

Brottsförebyggande rådet har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga de brottsförebyggande insatser som gjorts för att minska brottslighet och öka tryggheten inom ramen för storstadsarbetet. Av rapporten "Brottsförebyggande insatser i utsatta områden (2003)" framgår det att storstadsarbetet bland annat har bidragit till att flera brottsförebyggande råd har inrättats, att nya nätverk har bildats inom det brottsförebyggande området och att medborgarperspektivet har fått ett allt större utrymme i det brottsförebyggande arbetet. Polisens roll har emellertid varit otydlig och i vilken utsträckning som polisen varit delaktig i storstadsarbetet skiljer sig mycket åt mellan de olika stadsdelarna. BRÅ konstaterar i sin rapport att endast 20 procent av de insatser som gjorts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen har införlivats i reguljär verksamhet eller fått extern finansiering. 15 procent av insatserna har avslutats eller ska avslutas under 2003 och det är oklart om övriga insatser införlivats i ordinarie verksamhet eller ej.

Kultur

Kulturen har av flera kommuner lyfts fram som en betydelsefull faktor för att nå de uppställda målen för de aktuella stadsdelarna och dess boende. Kulturens roll i storstadsarbetet har varit mångdelad; kulturarvet och kulturmiljön har varit en del, de traditionella konstarterna liksom nyare former av konstarter och kulturuttryck har varit andra.

Kulturinsatserna har t.ex. ökat känslan av trygghet och trivseln i bostadsområdet, stärkt identitet och hemkänsla. Många av insatserna har varit inriktade främst på barn och ungdomar. Även de statliga kulturinstitutionernas reguljära verksamhet där den omfattar storstadspolitikens målsättningar inriktas ofta på barn och ungdom.

4.6.3 Analys och slutsatser

Storstadspolitiken går under 2004 in i en helt ny fas. En storstadspolitisk tillväxtdimension skall utvecklas och segregationsarbetet skall övergå från finansiering med särskilda medel till att ingå i ordinarie strukturer. För att stödja övergången till ordinarie strukturer avser regeringen under hösten 2003 att förstärka det strategiska koordinerande arbetet.

Trots att storstadsarbetet i flera avseenden brutit negativa trender är avståndet till nationella genomsnittsnivåer fortfarande mycket stort beträffande sysselsättning, socialbidragsberoende och utbildningsnivå. Måluppfyllelse inom flera andra politikområden, som bl.a. sysselsättningsmålet om 80 procent och regeringens mål om att antalet socialbidragstagare ska halveras mellan 1999 och 2004, förutsätter ett utvecklat storstadsarbete då en stor andel arbetslösa och bidragsberoende finns i storstadsregionernas utsatta stadsdelar.

Samtidigt som de särskilda medlen till de lokala utvecklingsavtalen upphör behöver således bekämpandet av segregationen vidareutvecklas genom ett mer strategiskt inriktat lokalt utvecklingsarbete, bl.a. i form av framtidsscenarioer och fördjupad samverkan mellan kommuner, stat, näringsliv, boende m.fl. De 40 miljoner kronor som anslagits på tilläggsbudgeten 2003 skall användas såväl till att främja arbetet med framtidsscenarioer som till att underlätta koordinering och infasning i ordinarie strukturer. I det sammanhanget har regeringen i den ekonomiska

vårpropositionen 2003 redan aviserat att statliga myndigheter skall ges tydliga mandat och riktlinjer för att uppnå storstadspolitikens tvärssektoriella mål. Ett antal myndigheter, bl.a. AMS och Boverket kommer dessutom ges i uppdrag att vidareutveckla de samverkansöverenskommelser som finns i de lokala utvecklingsavtalen. I fas två skall storstadspolitik ingå som en naturlig del av de statliga myndigheternas löpande arbete. Det innebär att erfarenheterna från storstadsarbetet och de framgångsrika insatserna, metoderna och arbetssätten i de lokala utvecklingsavtalen införlivas i ordinarie verksamheter. I berörda kommuner har infasningen i ordinarie verksamheter delvis påbörjats. För de statliga myndigheternas del intensifieras arbetet. Infasningen bedöms medföra ett ökat behov av att strategiskt koordinera insatser på lokal, regional och nationell nivå. Regeringen avser mot den bakgrunden stödja övergången till fas två genom att förstärka det koordinerande arbetet.

Enligt storstadspropositionen skall också en samlad avstämning och återkoppling till riksdagen ske av segregationsarbetets inledande år för ställningstagande till storstadspolitikens fortsatta utformning. Regeringen lämnar en storstadspolitisk skrivelse under hösten 2003 som underlag för denna storstadspolitikens andra fas. Skrivelsen tar sin utgångspunkt i resultaten från de lokala utvecklingsavtalens inledande år och det "avstämningspaket" som sammanställdes under 2002. Under arbetet med avstämningspaketet inventerades rapporter, utvärderingar och andra studier. Ett hundrafemtio rapporter har tagits fram avseende insatser kring arbetsmarknad, språkutveckling, brottsförebyggande arbete, kultur m.m. Regeringen avser tillkalla en särskild utredare för att dels sammanställa ett kunskapsunderlag baserat på rapporterna, dels föreslå en utvärdering med ett längre tidsperspektiv. Inte minst är det angeläget att sprida erfarenheter och kunskaper från storstadsarbetet till kommuner med liknande situation. Gjorda erfarenheter behöver enligt kommunernas uppfattning dessutom spridas fortlöpande och parallellt med att utvecklingsarbetet fortsätter.

Det storstadspolitiska tillväxtarbetet har hittills huvudsakligen utgjort en del av arbetet med att bryta segregationen. Det har bl.a. skett genom ökad samverkan mellan berörda kommuner och länsarbetsnämnder, genom konkreta insatser som Lunda Nova i Stockholm/Tensta och genom särskilda studier av tillväxtdimensionen i de lokala utvecklingsavtalen. Arbetet för att motverka segregationen har på lokal nivå inneburit ökade kontakter inom kommunerna mellan näringslivsutvecklande funktioner och ansvariga för den strategiska utvecklingen av de lokala utvecklingsavtalen. På nationell nivå har sambandet mellan de lokala utvecklingsavtalen och de regionala tillväxtprogrammen. Kunskap och kompetens från det lokala utvecklingsarbetet skall tas till vara i storstadsregionernas tillväxtprogramarbete.

Det storstadspolitiska tillväxtarbetet spänner emellertid över åtskilligt fler kommuner än de som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten. Att vidareutveckla synen på storstadsregionernas roll i tillväxtavseende är av vikt ur både ett nationellt och ett internationellt perspektiv. Den bredare storstadspolitiska ansats som ligger i att kombinera tillväxtfrämjande och segregationsbekämpande insatser förutsätter fortsatt och utvecklad samverkan på lokal, regional och nationell nivå, liksom att långsiktighet och underifrånperspektiv präglar storstadspolitiken samt att målområdet Demokratisk delaktighet ges tillräckligt utrymme. Regeringen avser därför genomföra regionala tillväxtkonferenser i de tre storstadsregionerna under 2004 för att komplettera den generella tillväxtpolitiken med en vidareutvecklad storstadsdimension.

4.7 Revisionens iakttagelser

Revisionen har inte framfört några synpunkter på verksamheten under det storstadspolitiska utgiftsområdet.

5 Migrationspolitik

5.1 Omfattning

Migrationspolitiken omfattar frågor rörande migration till och från vårt land, flyktingpolitiken inkl. mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i Sverige och internationellt arbete inom det migrationspolitiska området.

Inom politikområdet verkar Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Området är indelat i fyra verksamheter asyl, besök och bosättning, svenskt medborgarskap samt överprövning av utlänningsärenden.

För dessa verksamheter finns sex anslag inom utgiftsområdet. Dessutom finns ett anslag, som finansieras med EU-medel, för att utveckla prövnings- och mottagandesystemet för asylsökande, bidra till integrationsinsatser och hjälpa personer att återvända eller återvändra till sitt hemland.

Inom verksamhetsområdet asyl prövar Migrationsverket varje asylansökan individuellt och utifrån gällande lagstiftning. Ett avslagsbeslut från Migrationsverket, vilket i regel förenas med ett av- eller utvisningsbeslut, kan överklagas till Utlänningsnämnden som är högsta instans. Under tiden en ansökan prövas eller överprövning sker är de asylsökande registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem och omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande. De asylsökande har enligt utlänningslagen (1989:529) som huvudregel rätt till rättshjälp genom offentligt biträde, som finansieras inom utgiftsområdet. Migrationsverket ansvarar vidare för att de personer som fått avslag på sin asylansökan – oftast efter överprövning av Utlänningsnämnden – återvänder till det land

som den asylsökande kommit från eller har möjlighet att söka sig till. Om den av- eller utvisade personen vägrar att självant lämna landet eller avviker överlämnas ärendet till polisen.

Verksamhetsområdet besök och bosättning omfattar olika typer av ansökningar om tillstånd att få vistas i Sverige. Vissa gäller tillfällig vistelse medan andra syftar till permanent vistelse i Sverige. Ansökan skall i första hand göras hos svensk utlandsmyndighet men kan även göras direkt hos Migrationsverket. Ansökningarna avser t.ex. släkt- eller turistbesök, arbete, studier eller bosättning genom anknytning till anhörig. För att få bättre beslutsunderlag, effektiv informationsåterföring och för att minska handläggningstiderna har ett modernt och effektivt ärendehanteringssystem, kallat Wilma, installerats på för närvarande 22 utlandsmyndigheter. Ambitionen är att merparten av utlandsmyndigheterna skall utrustas med Wilma.

Medborgarskapsärenden, såsom naturaliseringsärenden samt ärenden om bibehållande av och befrielse från svenskt medborgarskap prövas av Migrationsverket och överprövas av Utlänningsnämnden.

Migrationsverket har som central utlänningsmyndighet ett processansvar gentemot utlandsmyndigheterna och ett samordningsansvar gentemot övriga berörda myndigheter i migrationsprocessen dvs. polismyndigheterna och Utlänningsnämnden.

Utlänningsnämnden skall överpröva ärenden enligt utlänningslagen och lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.

Utrikesdepartementet är ansvarigt för politikområdet inom Regeringskansliet.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003 ¹	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
12:1 Migrationsverket	586,2	623,3	638,2	616,3	608,3	618,1
12:2 Mottagande av asylsökande	2 719,6	3 276,3	3 312,7	3 364,7	3 250,0	2 904,0
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	173,7	289,1	288,7	292,1	295,5	300,6
12:4 Utlänningsnämnden	96,6	124,1	125,6	125,8	128,1	130,2
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	121,3	132,0	152,5	122,0	117,0	117,0
12:6 Utresor för avvisade och utvisade	93,0	120,6	121,6	135,5	135,5	135,5
12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	22,1	32,0	33,7	32,0	0	0
Totalt för utgiftsområde Migrationspolitik	3 812,5	4 597,4	4 673,0	4 688,4	4 534,4	4 205,4

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2003 i samband med den ekonomiska vårpropositionen och förslag till tilläggsbudget i denna proposition.

5.3 Mål

Målen för migrationspolitiken är att

- migration till och från vårt land kan ske i ordnade former,
- den reglerade invandringen upprätthålls,
- asylrätten i Sverige och i ett internationellt perspektiv värnas samt att
- harmoniseringen av flykting- och invandringspolitiken i EU ökar.

I arbetet med målens uppfyllande skall verksamheten präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens rättigheter.

5.4 Politikens inriktning

Den svenska migrationspolitiken utgår från ett helhetsperspektiv som omfattar flykting-, invandrings- och integrationspolitik, liksom återvändande och stöd för återvandring. I denna helhetssyn ingår insatser för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, internationell samverkan samt insatser för att förebygga

migration. Insatser görs i utrikes-, säkerhets-, handels- och biståndspolitik för att om möjligt undanröja orsaker till att människor känner sig tvingade att lämna sina länder och för att underlätta för dem att återvända.

Rättssäkerhet, humanitet, värdighet och effektivitet eftersträvas i alla led från mottagande av asylsökande till integration i Sverige eller återvändande till hemlandet.

Asylrätten utgör en hörnsten i svensk flyktingpolitik. Samtidigt som asylprocessen måste präglas av en hög grad av rättssäkerhet, där det individuella behovet av skydd står i centrum, är korta handläggningstider av stor vikt både av humanitära och ekonomiska skäl.

Inom EU pågår ett harmoniseringsarbete inom migrations- och asylpolitiken. Under snart fem år har förhandlingar skett enligt EG-fördragets avdelning IV som gäller asyl och migration. Beslut enligt fördraget skall i stora delar ha fattats senast under våren 2004. Problem med människosmuggling och människohandel har direkta effekter på EU:s medlemsstater. Insatser görs för att förbättra de migrationspolitiska rättsordningarna också i länderna i närområdet utanför EU. Syftet är att stärka asylrätten och att motverka illegal transitmigration och människosmuggling.

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

Arbetet med att införa en ny instans- och processordning fortsätter. Regeringen beslutade den 6 juni 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Lagrådet avstyrkte förslaget i oktober 2002. I sitt yttrande fokuserar Lagrådet på de ändringar i utlänningslagen (1989:529) som måste göras för att tillämpningen i domstol skall bli enhetlig och förutsebar. Med anledning av Lagrådets synpunkter beslutade regeringen den 6 mars 2003 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppgift att göra en översyn av vissa av utlänningslagens materiella bestämmelser och anpassa dessa till en övergång från handläggning hos förvaltningsmyndigheter och regering till ett system där överprövningen sker i domstol (dir. 2003:28). Kommittén skall enligt direktiven slutföra sitt uppdrag senast den 15 december 2003. Regeringens avsikt är att avvakta införandet av en ny instans- och processordning i utlänningsärenden till dess övriga nödvändiga ändringar i utlänningslagen träder i kraft.

Under våren 2003 remissbehandlades promemorian Ny prövning av beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft (UD2003/14872/MAP). I promemorian som upprättades inom Utrikesdepartementet lämnades förslag till hur den nuvarande ordningen för prövning av en ansökan om uppehållstillstånd som görs efter ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning skulle kunna ersättas av en ny ordning där Migrationsverket i stället prövar om det föreligger hinder mot verkställigheten. Regeringen avser att under hösten 2003 presentera förslag till förändringar i en lagrådsremiss.

Från och med den 1 juni 2003 sänktes bostadsersättningen med 150 kronor för asylsökande som bor i eget boende. Efter sänkningen lämnas ersättning per månad med 350 kronor för ensamstående och 850 kronor för en familj. Införandet av bostadsersättningen syftade till att stimulera till ett ökat boende utanför Migrationsverkets anläggningar. Närmare hälften av de asylsökande väljer i dag

eget boende utanför Migrationsverkets anläggningar. Det egna boendet är ur många aspekter positivt för den enskilde. De senaste åren har dock även en del negativa effekter framkommit t.ex. trångboddhet, sociala missförhållanden och hyreskontrakt där asylsökande utnyttjas i ekonomiskt syfte.

Migrationsverket och Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag i juni 2002 redovisat förslag till ett förbättrat mottagande av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare. De ensamkommande barnen är främst pojkar i övre tonåren. Ungefär en tredjedel av de ensamkommande barnen är flickor. Den största gruppen under senare år är pojkar från Irak men det har även kommit många barn och unga från Somalia. Under 2002 kom 550 asylsökande barn till Sverige utan sina vårdnadshavare. Flera åtgärder har vidtagits med anledning av Migrationsverkets och Socialstyrelsens rapport. En del av de förändringar som föreslogs i rapporten, bl.a. att Migrationsverket skulle kunna sluta avtal med ett antal kommuner om mottagandet av ensamkommande barn, behöver dock beredas ytterligare. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har ansvaret för beredningen av myndigheternas förslag. Arbetsgruppen avser presentera resultatet av det fortsatta beredningsarbetet i en departementspromemoria i slutet av 2003. Promemorian skall sedan remissbehandlas.

Regeringen har redan genomfört ett antal åtgärder med anledning av myndigheternas förslag. Från och med den 1 juli 2003 kan Migrationsverket lämna ersättning till kommuner för sociala utredningar gällande ensamkommande asylsökande barn. Den statliga ersättningen kommer att gälla under en övergångsperiod fram till den 1 januari 2005. Under denna period har regeringen för avsikt att efter samråd med Kommunförbundet och Landstingsförbundet pröva och fastställa de närmare grunderna för statlig ersättning till kommunerna för ensamkommande asylsökande barn.

Regeringen har också tagit initiativ till att förkorta handläggningstiderna för utredning av ett ensamkommande barns asylärende. I Migrationsverkets regleringsbrev för 2003 anges att beslut om uppehållstillstånd eller avvisning skall fattas inom tre månader. Samma tidsgräns

gäller för överklaganden till Utlänningsnämnden.

Vidare har personaltätheten ökat och barngrupperna minskat på Migrationsverkets barn- och ungdomsenheter. Särskilda barnhandläggare har utbildats och ytterligare utbildningsinsatser pågår i syfte att utveckla samtalsmetodiken. Migrationsverket har utarbetat särskilda riktlinjer för handläggning av asylärenden avseende barn.

Den 4 april 2002 tillsattes en utredning (dir. 2002:55) om förmyndare, gode män och förvaltare. I tilläggsdirektiv (2003:23) angavs att utredningen med förtur skulle behandla frågan om det rättsliga skyddet för ensamkommande barn. Denna del redovisades i delbetänkandet God man för ensamkommande flyktingbarn (SOU 2003:51) i juni 2003. Där föreslås bl.a. att en ny lag stiftas om god man för ensamkommande barn. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Från och med den 1 januari 2002 har asylsökande barn rätt till utbildning inom det offentliga skolväsendet, förskolan och skolbarnomsorgen på i huvudsak samma villkor som gäller för barn bosatta i Sverige.

I mars 2002 reviderades överenskommelsen mellan staten och Landstingsförbundet om hälso- och sjukvård för asylsökande. Den nya överenskommelsen gäller från den 1 januari 2002 till den 31 december 2004. Den statliga ersättningen till landstingen regleras i förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande.

Regeringen har till Lagrådet överlämnat en lagrådsremiss med förslag på hårdare straff för människosmuggling. Förslagen i remissen innebär bl.a. att arbetet för att förhindra hjälp till olaglig inresa, transitering och vistelse kan bedrivas mer effektivt. Regeringen avser att under hösten lämna en proposition till riksdagen.

Regeringen gav den 6 mars 2003 Migrationsverket i uppdrag att redogöra för praxis i vissa fall rörande uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning. Uppdraget inriktade sig på de fall där en utlänning som söker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en i Sverige bosatt person utsätts för eller riskerar att utsättas för våld eller annan allvarlig kränkning i förhållandet. Migrationsverket redovisade uppdraget den 4 juli i år. Svaret bereds inom Regeringskansliet.

Migrationsverket har på uppdrag av regeringen utarbetat riktlinjer för hur kvinnors skyddsbehov bättre skall uppmärksammas i asylprocessen.

På uppdrag av regeringen lämnade Migrationsverket den 28 mars 2003 en redovisning av genomförandet av riktlinjerna. Redovisningen bereds inom Regeringskansliet.

I mars 2003 lämnade Utredningen om översyn av regler och praxis vid verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut betänkandet Verkställighet vid oklar identitet m.m. (SOU 2003:25) till regeringen. I betänkandet föreslås vissa åtgärder för att kunna förbättra effektiviteten i verkställighetsarbetet av beslut om avvisning och utvisning. Förslagen har remissbehandlats och regeringen avser att under 2004 lämna en proposition till riksdagen beträffande de delar av förslagen som förutsätter lagändringar.

Utlänningsdatautredningen överlämnade i april 2003 sitt betänkande rörande behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen (SOU 2003:40). Betänkandet Utlänningsdatalog kommer att remissbehandlas under hösten.

Utredningen om flyktingstatus för personer som är förföljda på grund av kön eller sexuell läggning (dir. 2002:49 och dir. 2003:7) skall enligt direktiven avge sitt slutbetänkande den 1 november 2003.

Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2003:11) för att utreda hur EG-direktivet (2003/9/EG) om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna (EUT L31, 6.2. 2003 2. 28) skall genomföras i svensk rätt. Utredningen skall enligt direktivet lämna sitt betänkande till regeringen i oktober 2003.

Betänkandet EU:s utvidgning och arbetskraftens rörlighet (SOU 2002:116) överlämnades till regeringen den 15 januari 2003. Ärendet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Sedan den 15 januari 2003 är den centrala databasen Eurodac i drift. Fingeravtryckssystemet syftar till att effektivisera tillämpningen av Dublinförordningen och handläggningen av asylärenden.

Den 18 februari 2003 antogs rådets förordning (EG) nr 343/2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan

som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (EUT L 50, 25.02.2003, s. 1). Förordningen bygger på samma principer som den s.k. Dublinkonventionen och den tillämpas på asylansökningar som lämnats in efter den 1 september 2003. Några av de förändringar som har gjorts är bl.a. att tidsfristerna för ärendenas handläggning har förkortats, att familjanknytning till någon medlemsstat tillmätts större betydelse samt att reglerna om humanitära skäl i Dublinärenden förtydligats.

Inom EU har riktlinjer tagits fram för införandet av en gemensam viseringsdatabas. Systemet beräknas kunna starta tidigast 2009.

Sverige har under 2003 ingått återtagandavtal med Schweiz, Serbien och Montenegro samt Kroatien. Avtal är nära förestående med Slovakien och Cypern. Sedan tidigare år har Sverige avtal med Bulgarien, Estland, Frankrike, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien och Tyskland. Inom återtagandavtalen regleras former och skyldigheter att återta personer. Vanligtvis omfattar avtalen egna medborgare, tredjelandsmedborgare samt statslösa. Syftet med avtalen är att fastställa den procedur som berörda myndigheter är hänvisade till i återtagandefrågor.

Migrationsverket samarbetar med flertalet länder i Central- och Östeuropa för att stärka dessa länders kapacitet på det migrationspolitiska området. Syftet är att medverka till att bygga upp en migrationspolitisk rättsordning som stämmer överens med de av EU accepterade internationella normerna och konventionerna inom asyl- och migrationsområdet.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i EU påbörjades ett arbete med syfte att förbättra samarbetet mellan EU:s kandidatländer i öst och deras grannländer på områden som rör gränskontroll och migration.

Riksrevisionsverket har, i rapporten Migrationsverket och utlandsmyndigheternas arbete med migration (RRV 2003:24), granskat hur Migrationsverket och Utrikesdepartementet styr arbetet med migrationsfrågor vid sex utlandsmyndigheter: Sveriges ambassader i Belgrad, Dar-es-Salaam, Hanoi, Kampala, Moskva och Nairobi. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

I maj 2003 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen 2002/03:122 Gemensamt ansvar – Sveriges politik för global utveckling. Propositionen föreslår en sammanhållen svensk politik för global utveckling. Politiken föreslås utgå från alla människors lika värde och rättigheter och bör genomsyras av dels ett rättighetsperspektiv inklusive demokrati och mänskliga rättigheter, och dels de fattigas perspektiv. I propositionen framhålls att stöd till konfliktlösning och förbättringar av mänskliga rättigheter är viktiga delar i arbetet för att förebygga flyktingssituationer. Vidare understrykes att migrationen påverkar utvecklingen i såväl mottagar- som ursprungslandet.

Utredningen om mottagande av och introduktion för flyktingar (N2001:11) har i uppdrag att se över vilka hinder som finns för att flyktingar skall få en individuellt anpassad introduktion, bli självförsörjande och delaktiga i det svenska samhällslivet. Utredarens uppdrag har även i relevanta delar omfattat mottagandet av asylsökande. Utredningen överlämnar inom kort sitt betänkande. Regeringen planerar att under våren 2004 återkomma med en proposition till riksdagen.

Regeringen har den 18 juni 2003 tillsatt en särskild utredare (dir. 2003:83) som skall se över frågan om personkontroll vid yttre gräns och inre utlänningskontroll. Utredaren skall bl.a. bedöma vissa konsekvenser av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet. Utredaren skall enligt direktivet redovisa uppdraget senast den 1 juli 2004.

5.6 Resultatbedömning

5.6.1 Resultat

Asyl

Målet för verksamhetsområdet asyl är att värna asylrätten genom en tidig, rättssäker och förutsägbar prövning av den sökandes skyddsbehov. Asylsökande m.fl. skall erbjudas en human och värdig vistelse i landet under tiden deras ansökan om uppehållstillstånd prövas. Åtgärder skall vidtas för att underlätta ett

självmant återvändande under asylprocessen. En strävan skall vara att personer som inte har rätt till uppehållstillstånd lämnar landet i nära anslutning till ett verkställbart avvisningsbeslut. Den totala väntetiden för den asylsökande bör vara högst 12 månader. Den genomsnittliga handläggningstiden i asylprocessen var 221 dagar för ett grundärende hos Migrationsverket, 7 dagar respektive 221 dagar för överklagandeärenden hos Migrationsverket respektive Utlänningsnämnden.

Under 2002 ansökte 33 016 personer (12 257 kvinnor) asyl i Sverige. Det är en ökning med 40 procent jämfört med 2001.

Handläggningstider

Målet är att beslut om uppehållstillstånd eller avvisning skall fattas inom sex månader. Den genomsnittliga handläggningstiden för grundärenden vid Migrationsverket var 221 dagar (median 192 dagar), en minskning med 5 dagar mot 2001. Migrationsverket avgjorde 48 procent av ärendena inom verksamhetsmålet sex månader jämfört med 49 procent året innan. En orsak till att målet inte kunde hållas var bl.a. det ökade antalet asylsökande samt det tidskrävande arbetet med att klarlägga oklara identiteter, resvägar m.m. Av de personer som sökte asyl i Sverige 2002 saknade 88 procent passhandlingar. Föregående år var motsvarande andel 76 procent. Migrationsverket avgjorde totalt 27 157 ärenden i första instans, en ökning med 61 procent jämfört med föregående år. Vid utgången av 2002 var 9 208 grundärenden äldre än sex månader. Under 2002 fick 5 514 personer bifallsbeslut i första instans. Detta motsvarar 20 procent av samtliga avgjorda asylärenden. Totalt fick 7 451 personer under 2002 uppehållstillstånd som flyktingar, övriga skyddsbehövande eller av humanitära skäl under 2002.

Under perioden januari–juni i år hade 14 136 personer ansökt om asyl i Sverige. Migrationsverket hade fattat beslut i ca 15 200 ärenden, varav 53 procent inom sex månader.

Mottagande av asylsökande

Den sista december 2002 var antalet registrerade personer i Migrationsverkets mottagandesystem 39 636, vilket kan jämföras med drygt 28 800 i slutet av 2001. Under 2002 bodde 47 procent av de registrerade i eget boende mot 49 procent året innan. Den genomsnittliga vistelsetiden i mottagandesystemet var 347 dagar (median 261 dagar) under 2002. Jämfört med 2001 har den

genomsnittliga vistelsetiden ökat med 31 dagar, vilket bl.a. beror på det ökande antalet asylsökande samt svårigheterna med att verkställa avvisning av asylsökande som inte beviljats uppehållstillstånd. För de senaste 12 månaderna var den genomsnittliga vistelsetiden i juli 2003 ca 357 dagar.

Den 31 juli 2003 var 39 574 personer registrerade i mottagandesystemet. Därav bodde 51 procent i Migrationsverkets anläggningar medan 49 procent hade ordnat boendet på egen hand.

År 2002 var den genomsnittliga dygnsutgiften exklusive förvar 211 kronor mot beräknat 215 kronor. Den lägre utgiften beror på Migrationsverkets förändrade redovisningsprinciper. Det innebär exempelvis att utbildningskostnader för sista kvartalet 2002 belastar anslaget för 2003.

För 2002 uppgick förvarskostnaderna till drygt 102 miljoner kronor. Regeringen har för år 2003 avsatt 210 miljoner kronor för detta ändamål. Den ökade kostnaden är en konsekvens av ett ökat antal asylsökande, och därmed ett utökat antal förvarsplatser, samt en satsning på förbättrad kvalitet.

Den organiserade verksamheten syftar till att ge individen meningsfull sysselsättning under vistelsetiden i Sverige samt goda förutsättningar inför ett eventuellt återvändande eller integration i en kommun om uppehållstillstånd beviljas.

Migrationsverkets uppföljning av den organiserade verksamheten i maj 2002 visar att uppskattningsvis 73 procent, i målgruppen 16–65 år som bedömdes kunna vara med, deltog i någon form av organiserad verksamhet. En arbetsgrupp inom Migrationsverket har arbetat med att se över och utveckla den organiserade verksamheten. Arbetsgruppen som avslutat sitt arbete föreslog bl.a. att asylsökande skall erbjudas en anpassad form av svenska för invandrare (sfi). Vidare är avsikten att stärka samarbetet mellan Migrationsverket och Arbetsmarknadsstyrelsen i syfte att ge de asylsökande som inte är i snabbprocess respektive föremål för Dublinförfrågan eller som har ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut bättre förutsättningar för en god introduktion på svensk arbetsmarknad vid ett eventuellt beslut om uppehållstillstånd.

Utresor för avvisade och utvisade

Under 2002 har ca 17 000 personer med lagakraftvunna verkställbara avlägsnandebeslut registrerats som återvändandeärenden. Antalet personer som återvände självmant genom Migrationsverkets försorg var 8 328. Polisen avvisade 921 personer med tvång. Migrationsverket överlämnade 5 538 ärenden till polisen. Av dessa hade 4 148 personer avvikit och för 1 390 personer gjorde verket bedömningen att det fanns risk för att tvång skulle behöva användas för att genomföra verkställigheten.

Under första halvåret i år återvände drygt 4 700 personer självmant via verkets försorg. Drygt 4 500 ärenden hade lämnats över till polisen, varav ca 83 procent avsåg personer som avvikit. Polisen verkställde under samma period avvisning av ca 1 175 personer. Detta är en ökning med ca 15 procent. I jämförelse med motsvarande period 2002 har det totala antalet resor ökat med 20 procent och de bevakade uppgifterna med 21 procent.

I slutet av 2002 var ca 5 100 personer med verkställbara beslut registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem, varav ca 2 300 personer varit registrerade mindre än 60 dagar efter verkställbart beslut. Ungefär 1 100 personer, de flesta från Bosnien–Hercegovina, Serbien och Montenegro samt statslösa palestinier, hade varit registrerade mer än sex månader efter att verkställbart beslut fattats. Detta beror framför allt på svårigheten att fastställa identiteten samt att utfärda resehandlingar.

Vidarebosättning

Målet för vidarebosättning är att åtgärder skall vidtas för att underlätta för flyktingar m.fl. genom vidarebosättning i Sverige eller andra insatser för utlänningar som befinner sig i särskilt utsatta situationer, främst i närområdet.

Uttagningarna av flyktingar m.fl. sker som regel i samarbete med Förenta Nationernas flyktingkommissariat, UNHCR. Staten betalar ut ersättning till de kommuner som tar emot sådana flyktingar. För anslagna medel genomförs även vissa hjälpinsatser för flyktingar utanför Sverige.

Riksdagen beslutade i budgetpropositionen för 2002 att anvisa medel motsvarande 1 840 platser för vidarebosättning av flyktingar m.fl. Medlen skulle liksom tidigare år kunna användas

med viss flexibilitet. Under 2002 har Migrationsverket fört över 1 015 flyktingar och övriga skyddsbehövande till Sverige. 10 miljoner kronor, motsvarande 75 platser, användes för medicinska insatser i Bosnien–Hercegovina och i provinsen Kosovo i Serbien och Montenegro.

Anhörigresor

Åtgärder skall vidtas för att underlätta för flyktingar i Sverige att återförenas med sina anhöriga. Anhöriga till flyktingar i Sverige kan få bidrag till resan hit. Under 2002 inkom 206 ansökningar om bidrag enligt förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige. 172 personer beviljades bidrag enligt förordningen. De största grupperna var personer från Irak, Afghanistan och Somalia.

Återvandring

Staten ger bidrag till åtgärder för frivillig återvandring av vissa personer som efter att ha varit bosatta i Sverige under längre eller kortare tid väljer att återvända till sitt ursprungliga hemland eller till ett annat bosättningsland. Under 2002 har 80 personer beviljats bidrag enligt förordningen (1984:890) om bidrag till utlänningars resor från Sverige för bosättning i annat land. Av de som fick resebidrag utgör personer från Bosnien–Hercegovina den största gruppen och därefter kommer grupper från Chile, Irak och Kroatien.

Besök och bosättning*Besök*

I regleringsbrevet för 2002 anges att målet för besök är att inom ramen för den reglerade invandringen medge besöksutbyte mellan länder i enlighet med den sökandes önskemål. Beslut om visering skall avgöras inom en månad. Under 2002 lämnades ca 152 000 ansökningar om visering in vid svenska utlandsmyndigheter. Detta är en minskning med ca 22 000 jämfört med 2001. Ungefär 85 procent, dvs. ca 129 000 av ansökningarna beviljades. Utlandsmyndigheterna har i normalfallet fattat beslut inom en vecka. Av det totala antalet ansökningar om visering hänsköts 6 800 ärenden till Migrationsverket, vilket är 4 000 ärenden färre än året innan. Under 2002 avgjorde verket 6 700 viseringsärenden, vilket är ca 4 200 färre än året innan. Den genomsnittliga handläggningstiden för viseringsansökningar hos

Migrationsverket var 22 dagar (median 17 dagar). Därmed uppfylldes målet. Antalet öppna viseringsärenden vid årets slut var 23 873 jämfört med 31 390 året innan.

Bosättning

Målet för verksamhetsområdet bosättning är att värna rätten att förenas med nära anhöriga genom att väntetiden för beslut om bosättning görs så kort som möjligt med hänsyn till sökandes och de övriga berördas behov. Beslut om uppehållstillstånd skall i första instans fattas inom fem månader. Målet uppnåddes i 50 procent av ärendena och den genomsnittliga handläggningstiden var 150 dagar. Detta kan jämföras med 2001 då Migrationsverket avgjorde 51 procent av ärendena inom fem månader. Under 2002 avgjorde Migrationsverket drygt 27 000 förstagångsansökningar om bosättning, vilket var ca 3 000 fler ärenden än under 2001. Den sammanlagda väntetiden hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden skall inte överstiga 12 månader. Detta uppfylldes endast i 21 procent av ärendena och den genomsnittliga handläggningen för dessa ärenden var 492 dagar mot 449 dagar år 2001. År 2001 avgjordes 30 procent av ärendena inom ett år. En orsak till att målet inte nåddes är kravet att det i normala fall skall vara muntlig handläggning. Migrationsverket ser kontinuerligt över de olika delarna i handläggningen. Migrationsverket har också under 2002 utbildat ambassadpersonal såväl i Sverige som utomlands, vilket på sikt kommer att ge bättre beslutsunderlag och därmed minska handläggningstiderna. Flertalet av de ca 80 ambassader och konsulat som handlägger migrationsärenden har under året haft en väntetid för muntlig utredning i bosättningsärenden som understiger två månader. Dock har ett fåtal ambassader med stora ärendevolymer exempelvis Ankara, Islamabad och Bangkok haft längre väntetider.

Svenskt medborgarskap

Målet är att de sökande skall vara medvetna om kraven för att få svenskt medborgarskap och kunna förutse resultatet av en ansökan. Den totala väntetiden bör vara högst 12 månader och öppna ärenden som inte avgjorts i första instans får inte vara äldre än sex månader.

Migrationsverket har under 2002 avgjort 31 390 medborgarskapsärenden och vid utgången av året var antalet öppna grundärenden

ca 17 800. Av dessa var ca 7 600 äldre än sex månader. Den genomsnittliga väntetiden för grundärenden var 216 dagar. Jämfört med 2001 är detta en ökning med 26 dagar. Antalet öppna ärenden äldre än sex månader har ökat med 3,6 procent sedan 2001. Antalet personer som sökte svenskt medborgarskap 2002 vara 30 131, vilket skall jämföras med 30 013 år 2001. När det gäller överprövning av beslut om svenskt medborgarskap är målet att öppna ärenden inte får vara äldre än 12 månader. Under 2002 har 371 (33 procent) ärenden avgjorts inom sex månader och ytterligare 603 (53 procent) inom intervallet 6–9 månader. Vid årets utgång var 486 (82 procent) av ärendena yngre än sex månader och det fanns 15 ärenden som var äldre än nio månader.

Andelen där den totala väntetiden var mer än 12 månader var 78 procent för 2002. För 2001 vara motsvarande andel 86 procent.

Prövning och överprövning i utlänningsärenden

Utlänningsnämndens prövning och överprövning av utlänningsärenden skall vara rättssäker och en enhetlig praxis skall eftersträvas. Rättssäkerhet innebär ett oeftergivligt krav på följdriktighet och likhet inför lagen. En viktig princip är att hänsyn skall tas till barnets bästa. Denna hänsyn återspeglas i utlänningsrätten, i mottagandet av asylsökande och i myndigheternas avgöranden i enskilda ärenden.

Målet för överprövning av beslut om avvisning eller utvisning är att beslut skall fattas inom sex månader och att den totala väntetiden bör vara högst 12 månader. Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda ärenden under år 2002 var 221 dagar i asylärenden och 248 dagar i avlägsnandeärenden där asylskäl inte åberopas. År 2001 var handläggningstiderna 211 respektive 308 dagar. Den genomsnittliga handläggningstiden första halvåret 2003 har varit 193 dagar i asylärenden och 218 dagar i avlägsnandeärenden där asylskäl inte har anförts.

Under 2002 överlämnade Migrationsverket avsevärt fler ärenden till Utlänningsnämnden än under de närmast föregående åren. Jämfört med 2001 ökade ärendeinströmningen med 51 procent. Balansen under 2002 ökade med ungefär 1 300 ärenden (37 procent).

Beslut har fattats inom sex månader i ca 3 100 (52 procent) av de avgjorda asylärendena och ca

170 (32 procent) ärenden där asylskäl inte åberopats att jämföra med 58 procent för asylärenden och 22 procent för ärenden där asylskäl inte åberopats 2001. Andelen bifall i asylärenden var 9 procent under 2002, vilket kan jämföras med 17 procent året innan.

Europeiska flyktingfonden

Europeiska flyktingfonden har som mål att ge Europa en gemensam grund för arbetet med asylsökande och flyktingar. Fonden verkar fram till och med år 2004 och för närvarande genomför Europeiska kommissionen en halvtidsutvärdering som skall presenteras i november 2003. Migrationsverket är ansvarig myndighet gentemot kommissionen och samråder med Integrationsverket vid bedömning och beslut om projektansökningar.

Från flyktingfonden har medel beviljats bl.a. till ett projekt, Nätverket, inom vilket erfarenheter utbyts och utbildningsinsatser görs för gode män som arbetar med ensamkommande barn. Medel har också beviljats till projektet Asylsökande kvinnors rättigheter, som syftar till att öka förutsättningarna för att kvinnors asylskäl mer uppmärksammas av beslutsfattande myndigheter samt att rätten till skydd respekteras.

Under 2003 prioriteras bl.a. projekt med inriktning på att effektivisera asylprocessen och introduktionen för kvinnor, barn, ungdomar och utsatta grupper t.ex. funktionshindrade och tortyroffer. Vidare prioriteras projekt som syftar till att uppnå en tidig och aktiv samverkan mellan berörda aktörer i asylprocessen för att uppmärksamma ohälsa eller risk för ohälsa. Också projekt som leder till ökad samverkan mellan frivilligorganisationerna och olika aktörer i migrationsprocessen prioriteras särskilt under innevarande år.

5.6.2 Analys och slutsatser

Utvecklingen inom utgiftsområdet styrs i stor utsträckning av omvärldsfaktorer som kan vara svåra att förutse och inte minst att påverka. Antalet asylsökande i Sverige har de senaste tre åren ökat med ca 40 procent årligen. Sökande från Serbien och Montenegro, Irak, Bosnien–Hercegovina, Ryssland samt Somalia dominerar. Regeringen räknar emellertid med ett lägre antal asylsökande de närmaste åren. Prognosen är

dock förenad med en stor osäkerhet främst med hänsyn till situationen i Balkan, Mellanöstern, forna Sovjet och utvidgningen av EU. Regeringen fortsätter på olika sätt reformarbetet inom migrationspolitiken. Det är ännu för tidigt att bedöma effekterna av de migrationspolitiska insatserna.

En prioriterad uppgift är att förbättra mottagandet av de barn som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare. Flera insatser har gjorts och arbetet för att förbättra mottagandet fortsätter. Regeringen följer även noga Migrationsverkets arbete med att utveckla och förbättra former för asylutredningar av barn.

Det är också viktigt att Migrationsverket och Utlänningsnämnden fortsätter att vidta de åtgärder som krävs för att uppnå ökad kvalitet och effektivitet samt för att förbättra måluppfyllelsen i asylprocessen. En enhetlig rättstillämpning måste genomsyra hela Migrationsverkets organisation.

Åtgärder för att öka effektiviteten i verkställighetsarbetet har vidtagits. Antalet förvarsplatser har utökats. Ett intensivt arbete pågår när det gäller återtagandeavtal med andra länder i syfte att underlätta återvändandet. Hittills har Sverige ingått återtagandeavtal med 11 länder. Det är angeläget att såväl Migrationsverket som polisen ytterligare utvecklar sina insatser och samarbetsformer för att verkställa avvisningsbeslut. På sikt bör det leda till att asylsökande som inte har beviljats uppehållstillstånd snabbare lämnar landet och att antalet ogrundade ansökningar minskar.

Fastställandet av asylsökandes identitet är en viktig del för att förkorta handläggningstiderna samt underlätta verkställandet av avvisnings- och utvisningsbeslut för personer som inte bedömts ha skäl att få uppehållstillstånd i Sverige.

Sverige deltar i samarbetet inom EU bl.a. när det gäller upprättandet av en gemensam viseringsdatabas. Även Eurodac bidrar till att lättare fastställa identiteter.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat några invändningar i revisionsberättelserna eller framfört andra principiellt viktiga frågor som rör politikområdet.

5.8 Budgetförslag

5.8.1 12:1 Migrationsverket

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags- sparande	Utgifter- prognos
2002	Utfall	586 176		2 932
2003	Anslag	623 311 ¹		638 162
2004	Förslag	616 273		
2005	Beräknat	608 349 ²		
2006	Beräknat	618 057 ³		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 594 684 tkr i 2004 års prismet.

³ Motsvarar 594 683 tkr i 2004 års prismet.

Anslaget avser i huvudsak förvaltningskostnader för Migrationsverket samt kostnader för IT-stödet i migrationsarbetet vid utlandsmyndigheterna.

Regeringens överväganden

Som regeringen aviserat i 2003 års ekonomiska vårproposition kommer Migrationsverket från den 1 januari 2004 att ha det finansiella ansvaret för IT-stödet i migrationsarbetet vid utlandsmyndigheterna. I enlighet med detta föreslås att anslaget tillförs 18 miljoner. Finansiering sker genom att det inom utgiftsområde 1 uppförda anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. minskas med motsvarande belopp.

I dag finansieras vissa kostnader för utlandsmyndigheterna med inriktning på arbetsuppgifter inom migrationsområdet från detta anslag. För att få en effektivare resursanvändning föreslås att 16,5 miljoner kronor överförs till utgiftsområde 1, anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m.

Regeringen föreslår att anslaget 12:1 Migrationsverket för 2004 uppgår till 616 273 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:1 Migrationsverket

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	617 511	617 511	617 511
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	18 864	33 487	43 876
Beslut	-21 372	-43 948	-44 650
Överföring till/från andra anslag	1 500	1 534	1 559
Övrigt	-230	-235	-239
Förslag/beräknat anslag	616 273	608 349	618 057

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.2 12:2 Mottagande av asylsökande

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags- kredit	Utgifter- prognos
2002	Utfall	2 719 590		79 726
2003	Anslag	3 276 274 ¹		3 312 676
2004	Förslag	3 364 694		
2005	Beräknat	3 250 037		
2006	Beräknat	2 903 974		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

Anslaget finansierar mottagande av asylsökande m.fl. Boende, dagersättning, särskild ersättning och organiserad verksamhet utgör delar av kostnaderna för mottagandet. Ersättning lämnas också till kommuner för asylsökande barns och ungdomars utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnomsorg. Vidare finansieras från anslaget kommunernas kostnader för god man till barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare s.k. ensamkommande barn. Sedan den 1 juli 2003 får anslaget även användas för ersättning till kommuner för vissa utredningskostnader m.m. avseende asylsökande ensamkommande barn

Från anslaget lämnas ersättning till landstingen för hälso- och sjukvård till asylsökande m.fl. samt för barn som hålls gömda inför verkställigheten av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut.

Kommuner och landsting kan även få viss ersättning för utläningar som ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl

medgivits rätt att vistas i Sverige medan deras ansökan prövas.

Inom ramen för mottagandet finansieras också kostnader för Migrationsverkets återvändandearbete, kostnader för utläningar som tagits i förvar enligt utlänningslagen samt kostnader för utläningar som i enstaka fall beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd understigande ett år av medicinska skäl.

Utgifterna under anslaget styrs främst av antalet asylsökande.

För innevarande budgetår har Riksdagen i tilläggsbudgeten i samband med 2003 års ekonomiska vårproposition anvisat 122 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Antalet personer i mottagandesystemet minskar i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen för 2003. För budgetåret 2004 beräknas den genomsnittliga flyktingdygnskostnaden till 214 kronor. Regeringen föreslår att anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande för 2004 uppgår till 3 364 694 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:2 Mottagande av asylsökande

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	3 154 274	3 154 274	3 154 274
Förändring till följd av:			
Volym	210 420	95 763	-250 300
Förslag/beräknat anslag	3 364 694	3 250 037	2 903 974

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.3 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	173 724	Anslags-sparande	119 893
2003	Anslag	289 129	Utgifts-prognos	288 729
2004	Förslag	292 149		
2005	Beräknat	295 461		
2006	Beräknat	300 613		

Regeringens överväganden

Anslagsmedlen för 2004 avseende vidarebosättning av flyktingar m.fl. kan användas med viss flexibilitet och motsvara kostnaderna för överföring och mottagande av 1 840 personer.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2004-2006, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tusental kronor			
	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	286 629	286 629	286 629
Förändring till följd av:			
Beslut	1 533	1 533	1 533
Övriga makroekonomiska förutsättningar	3 987	7 299	12 451
Förslag/beräknat anslag	292 149	295 461	300 613

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.4 12:4 Utlänningsnämnden

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2002	Utfall	96 610	Anslags-sparande	464
2003	Anslag	124 074 ¹	Utgifts-prognos	125 648
2004	Förslag	125 785		
2005	Beräknat	128 061 ²		
2006	Beräknat	130 249 ³		

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

² Motsvarar 125 078 tkr i 2004 års prisnivå.

³ Motsvarar 125 072 tkr i 2004 års prisnivå.

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av beslut som fattas av Migrationsverket avseende avvisning och utvisning samt ansökningar om uppehållstillstånd, flyktingförklaring, resedokument och svenskt medborgarskap. Nämnden prövar även s.k. ny ansökan om uppehållstillstånd enligt 2 kap. 5 b § utlänningslagen. Sådan ansökan kan göras efter det att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut vunnit laga kraft.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att Utlänningsnämndens förvaltningsanslag bör utökas med 10 miljoner kronor för att minska handläggningstiderna.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2004–2006, för 12:4 Utlänningsnämnden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	114 074	114 074	114 074
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 404	5 182	7 220
Beslut	9 356	8 855	9 006
Överföring till/från andra anslag	-49	-50	-51
Förslag/beräknat anslag	125 785	128 061	130 249

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.8.5 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	121 322		Anslags-sparande	10 105
2003	Anslag	132 027 ¹		Utgifts-prognos	152 474
2004	Förslag	122 027			
2005	Beräknat	117 027			
2006	Beräknat	117 027			

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

Anslaget finansierar offentligt biträde enligt utlänningslagen vid Regeringskansliet, Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Anslaget påverkas främst av antalet ärenden.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 10 miljoner kronor för ökade kostnader för offentligt biträde.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivå för 2004–2006, för 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	127 027	127 027	127 027
Förändring till följd av:			
Beslut	-5 000	-10 000	-10 000
Förslag/beräknat anslag	112 027	117 027	117 027

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.6 12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2002	Utfall	93 016		Anslags-kredit	3 275
2003	Anslag	120 556 ¹		Utgifts-prognos	121 561
2004	Förslag	135 556			
2005	Beräknat	135 556			
2006	Beräknat	135 556			

¹ Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget.

Anslaget finansierar resor ut ur landet för utlänningsärenden som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, Utlänningsnämnden eller Polisen med stöd av utlänningslagen. Även kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan finansieras från anslaget.

Migrationsverket kan överlämna ärenden till polismyndigheten om utlänningsärenden håller sig undan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att genomföra verkställigheten. Kriminalvårdens transporttjänst organiserar utresor för avvisade och utvisade på polisens uppdrag.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 30 miljoner kronor på grund av ökat antal avvísningar och utvisningar.

Anslaget har för perioden 2004–2006 beräknats enligt följande:

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	105 556	105 556	105 556
Förändring till följd av:			
Beslut	30 000	30 000	30 000
Förslag/beräknat anslag	135 556	135 556	135 556

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.8.7 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tabell 5.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2002	Utfall	22 079		23 512
2003	Anslag	32 000		34 487
2004	Förslag	32 000		

Anslaget disponeras av Migrationsverket och används för att utveckla prövnings- och mottagandesystem för asylsökande, för integrationsinsatser och för att hjälpa personer att återvända eller återvändra till sitt hemland.

Anslagsbeloppet motsvarar EU:s medfinansiering av beviljade projekt. Bidraget administreras av Migrationsverket i samarbete med Integrationsverket. Bidraget redovisas under inkomsttiteln 6911 Övriga bidrag från EU.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Den europeiska flyktingfonden arbetar med ett programår i taget. Hälften av det beviljade projektstödet betalas ut när ett projekt inleds. Efter halva projekttiden betalas ytterligare 30 procent ut efter det att rapport lämnats och godkänts. Resterande 20 procent betalas ut efter godkänd slutredovisning av projektet. Slutredovisningen skall göras senast tre månader efter avslutat projekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2004 i fråga om ramanslaget 12:7 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 14 000 000 kronor efter 2004.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer anslagsbehovet för 2004 till 32 000 000 kronor. Fonden inrättades 2000 och skall verka under fem år, dvs. t.o.m. år 2004.

Tabell 5.15 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget¹	32 000	0	0
Förändring till följd av:			
Beslut		-32 000	-32 000
Förslag/beräknat anslag	32 000	0	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 5.16 Bemyndigande för ekonomiska åtaganden - 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar*Tusental kronor*

	2002 utfall	2003 prognos	2004 beräknat	2005 beräknat	2006 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	13 883	21 924	13 254	13 808	2 963
Nya förpliktelser	18 126	12 218	10 289		
Infriade förpliktelser*	10 085	20 888	9 735	10 845	2 963
Utestående förpliktelser vid årets slut	21 924	13 254	13 808	2 963	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	15 000	13 000	14 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

6 Minoritetspolitik

6.1 Omfattning

Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2002	Anslag 2003	Utgifts- prognos 2003	Förslag anslag 2004	Beräknat anslag 2005	Beräknat anslag 2006
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	8,2	8,0	7,8	8,0	8,0	8,0
Totalt för politikområde Minoritetspolitik	8,2	8,0	7,8	8,0	8,0	8,0

6.3 Mål

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Målet fastställdes av riksdagen hösten 2000 och gäller från och med budgetåret 2001 (prop. 2000/01:1, utg.omr. 8, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72). Målet överensstämmer med den inriktning som minoritetspolitiken tidigare getts genom riksdagens beslut om nationella minoriteter i Sverige.

6.4 Politikens inriktning

Minoritetspolitiken bildades som politikområde 2000 och grundas på riksdagens beslut hösten 1999 om åtgärder för de nationella minoriteterna och inriktningen av en minoritetspolitik (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69). De nationella minoriteterna är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar och de språk som omfattas av minoritetspolitiken är samiska (alla former), finska, meänkieli, romani chib (alla former) och jiddisch.

I samband med beslutet om en minoritetspolitik ratificerade Sverige i februari 2000 två Europarådskonventioner, ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Bestämmelserna i dessa konventioner har utgjort en grund för den svenska politiken på området. Mot bakgrund av bestämmelserna i dessa båda konventioner har regeringen i första hand prioriterat insatser inom kultur- och utbildningsområdena samt insatser för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande i frågor som rör dem.

6.5 Insatser

6.5.1 Insatser inom politikområdet

Lagarna (SFS 1999:1175 och 1176) om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar ger enskilda rätt att använda dessa språk i offentliga sammanhang. Rätten avser de områden (förvaltningsområden) där språken använts av hävd och fortfarande används i tillräcklig omfattning. För samiska omfattas Arjeplogs, Gällivare, Jokkmokks och Kiruna kommuner och för finska och meänkieli Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå kommuner. I dessa kommuner har den enskilde, oavsett om hon eller han behärskar svenska, rätt att tala samiska respektive finska och meänkieli vid muntlig förhandling inför domstol och rätt att ge in skriftliga inlagor på respektive språk. Hos förvaltningsmyndigheter har den enskilde rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli vid sina muntliga och skriftliga kontakter i ärenden som rör myndighetsutövning och har anknytning till förvaltningsområdet. Myndigheten är skyldig att ge muntliga svar på samiska respektive finska och meänkieli. Lagstiftningen innebär också att den enskilde i kommuner som ingår i förvaltningsområdena har rätt att få förskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller delvis på respektive språk.

För de åligganden som följer av lagstiftningen har 6 miljoner kronor avsatts som statsbidrag till kommunerna och landstinget i Norrbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län har fördelat medlen med utgångspunkt från en uppskattning av antalet invånare i respektive kommun som talar samiska respektive finska och meänkieli samt kommunernas behov av att vidta åtgärder. Hänsyn har också tagits till att Haparanda och Övertorneå har särskilt hög andel finska medborgare och medborgare med finska som modersmål. Bestämmelser om fördelningen finns i förordningen (2000:86) om statsbidrag till åtgärder för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli i kontakter med förvaltnings-

myndigheter och domstolar. Följande fördelning har gjorts för budgetåret 2002.

Arjeplogs kommun	519 000 kr
Gällivare kommun	1 010 000 kr
Haparanda kommun	1 145 000 kr
Jokkmokks kommun	573 000 kr
Kiruna kommun	1 097 000 kr
Pajala kommun	603 000 kr
Övertorneå kommun	827 000 kr
Norrbottens läns landsting	26 000 kr

Länsstyrelsen i Norrbottens län har även tillförts 500 000 kronor för hanteringen av bidragen till kommunerna och landstinget samt till en arbetsgrupp vid länsstyrelsen som skall följa upp och utvärdera de regionala åtgärderna. Vidare har domstolsväsendet tillförts 1 miljon kronor för ökade tolk- och översättningskostnader på grund av de nya rättigheter som följer av minoritetspolitiken.

Inom minoritetspolitiken är inflytandet för de nationella minoriteterna av stor betydelse. Bl.a. hålls samrådsmöten med företrädare för regeringen och minoriteternas organisationer. Organisationer som företräder nationella minoriteter har för 2002 tilldelats 1 500 000 kronor för att stärka deras möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. Fördelningen av medlen baseras på de enskilda organisationernas behov. Av redovisningarna från minoritetsorganisationerna framgår att medlen har använts till skiftande ändamål, bl.a. mötesverksamhet, informationsinsatser samt till åtgärder som syftar till att förbättra kunskaperna i det egna språket. Tillgängliga medel har dock inte helt motsvarat organisationernas behov av stöd. En arbetsgrupp har på regeringens uppdrag gjort en samlad översyn av minoritetsorganisationernas möjligheter till stöd. Arbetsgruppen har redovisat promemorian Ett sammanhållet bidragssystem för etniska organisationer (Ds 2003:10). Promemorian har remissbehandlats.

Romerna som grupp drabbas särskilt hårt av fördomar och diskriminering. Regeringen gav därför i november 2001 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) i uppdrag att under en tvåårsperiod genomföra ett särskilt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer. Uppdraget skall redovisas senast den 22 februari 2004.

I oktober 2002 inrättade regeringen Rådet för romska frågor som ett rådgivande organ till regeringen. Rådet har en bred romsk representation med företrädare för alla större romska grupper i landet. Huvuddelen av rådets ledamöter är romer. I rådet ingår också företrädare för Integrationsverket, DO och Svenska Kommunförbundet. Ordförande i rådet är integrations- och demokratiministern.

Rådets uppgift är att vara nationellt pådrivande i arbetet med att främja romernas situation i det svenska samhället. Rådet skall ta de initiativ som följer av att romerna numera är en nationell minoritet och romani chib har erkänts som minoritetsspråk. Barnperspektivet skall genomsyra rådets arbete med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter. I arbetet skall även jämställdhetsperspektivet vara vägledande med inriktning på att romska kvinnor och män skall ges lika möjligheter och förutsättningar.

För att stärka de romska kvinnornas situation och öka deras delaktighet finns en informell arbetsgrupp med företrädare för Regeringskansliet och romska kvinnor.

Inom Regeringskansliet finns en särskild arbetsgrupp med uppgift att samordna frågor inom ramen för minoritetspolitiken.

För ett fördjupat samarbete mellan Sverige och Finland om minoritets- och minoritetsspråksfrågor finns en finsk-svensk arbetsgrupp sedan 2001. Ordförandeskapet växlar mellan länderna och Sverige innehar ordförandeskapet under perioden juli 2003 – juni 2004.

Arbetsgruppen har i november 2002 överlämnat en rapport till regeringen från verksamhetsåret 2001/2002. Rapporten innehåller vissa slutsatser och förslag till åtgärder. Bl.a. anser arbetsgruppen att det finns skäl att överväga förutsättningarna för och konsekvenserna av att utvidga lagstiftningen om rätt att använda finska hos förvaltningsmyndigheter och domstolar till vissa områden utanför det nuvarande förvaltningsområdet, t.ex. Mälardalen.

6.5.2 Insatser utanför politikområdet

För att stärka de nationella minoriteterna och stödja minoritetsspråken är insatser utanför politikområdet av största betydelse. En rad åtgärder som rör minoritetspolitiken har vidtagits, bl.a. inom områdena språk, arkivfrågor,

massmedier, utbildning, demokrati och mänskliga rättigheter, äldreomsorg och kulturverksamhet.

I betänkandet *Mål i mun* (SOU 2002:27) föreslås bl.a. att en ny myndighet för språkvårdande uppgifter, Sveriges språkråd, skall bildas. Avsikten är att myndigheten skall ta över de uppgifter som i dag ligger på Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden men att även språkvårdande arbete för andra minoritetsspråk skall omfattas. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I Arkivutredningens betänkande *Arkiv för alla – nu och i framtiden* (SOU 2002:78) föreslås bl.a. åtgärder för att bevara dokument på minoritetsspråken. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Programföretagen i allmänhetens tjänst har ett stort ansvar för att beakta språkliga och etniska minoriteters behov. I sändningstillstånden för public serviceföretagen Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR) och Sveriges Utbildningsradio (UR) som gäller från och med 2002, framgår att företagets insatser för de språkliga och etniska minoriteterna skall öka. Enligt sändningstillstånden skall samiska, finska, meänkieli och romani chib ha en särställning. Av propositionen som ligger till grund för sändningstillstånden framgår vidare att programföretagen skall ta hänsyn till att även jiddisch har status som minoritetsspråk.

I syfte att öka kunskapen om området har regeringen gett Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Uppdraget har redovisats till regeringen i rapporten *Minoriteternas medier* (september 2002). Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Inom skolområdet pågår utvecklingsarbete för att förbättra undervisningen för de nationella minoriteterna. Arbetet består dels av insatser för kompetensutveckling av pedagogisk personal i förskola och skola, dels av utveckling av läromedel och utarbetande av ordbaser och lexikon för de olika språken. Utvecklingen sker i samråd med representanter för minoriteterna.

Från och med den 1 mars 2003 har Myndigheten för skolutveckling övertagit ansvaret för utvecklingsarbete för de nationella minorite-

terna som tidigare låg på Skolverket. Ett ökat erfarenhetsutbyte med övriga nordiska länder eftersträvas.

Regeringen har beslutat om en fyraårig försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i årskurserna 7–9. Syftet är att minska de stora skillnader som beror på elevernas sociala och etniska bakgrund. Projektet stöds och följs upp av Myndigheten för skolutveckling.

Regeringen har gett 3 miljoner kronor till Mälardalens högskola för uppbyggnaden av ett finskt språk- och kulturcentrum i Mälardalen. Syftet är att stärka finska språket och den sverigefinska minoritetens ställning i Sverige.

Folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet har stor betydelse för de nationella minoriteterna. En nationell utvärdering av folkbildningen pågår som även omfattar folkbildningens roll för de nationella minoriteterna. Utredningen skall lämna sitt slutbetänkande i mars 2004.

Inom området för demokratipolitik överlämnade regeringen 2002 skrivelsen *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna* (skr. 2001/02:83) till riksdagen. I skrivelsen, som lyfter fram de nationella minoriteterna som en prioriterad fråga, betonas vikten av utbildning och information om mänskliga rättigheter. Regeringen verkar för att anställa inom olika delar av den offentliga förvaltningen får del av sådan utbildning. Information om minoriteternas rättigheter och andra mänskliga rättigheter sprids på en rad sätt, bl.a. via regeringens webbplats. Under 2003 har också information om handlingsplanen gjorts tillgänglig på de nationella minoritetsspråken.

Behovet av äldreomsorg på andra språk än svenska har uppmärksamats på senare år eftersom det inte är ovanligt att äldre förlorar kunskaperna i det sist inlärd språket men behåller kunskaperna i sitt modersmål. Socialstyrelsen har 2001 redovisat ett uppdrag att kartlägga och redovisa hur olika kommuner organiserat och genomfört äldreomsorg för finsktalande. Av rapporten framgår bl.a. att en anpassad äldreomsorg kan erbjudas äldre finsktalande utan att det medför större kostnader. Frågan om vilka åtgärder som skall vidtas med anledning av rapporten övervägs för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller kulturverksamhet finns stora och olika behov inom minoritetsgrupperna. Sedan 2000 tillförs det statliga stödet till litte-

ratur och kulturtidskrifter årligen 1 miljon kronor för att de nationella minoriteterna skall kunna beaktas särskilt vid fördelningen av stödet. Från och med 2002 tillförs Statens kulturråd därutöver 7 miljoner kronor för insatser som syftar till att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Inom ramen för samepolitiken görs insatser för att uppnå målet att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Insatserna omfattar bl.a. stödet till Sametinget och sameskolorna. En nationell informationsinsatsning pågår om samerna som urbefolkning i Sverige och samernas kultur.

Regeringen har gett Sametinget i uppdrag att utveckla och etablera ett permanent nationellt informationscentrum för samefrågor senast år 2004. Som en del av ovan nämnda informationsinsatsning beslöt regeringen i april 2003 om ett särskilt informationsprojekt benämnt *Konkreta informationsvägar om samer och samisk kultur*. Inom ramen för informationsprojektet bereds bl.a. frågan om en inventering av hur samiska frågor behandlas i läromedel och lärarhandledningar för grundskolans samhällsorienterande ämnen i årskurserna 4–9 samt aktiviteter som avser utbildning/fortbildning av lärare och skolpersonal om samer och samisk kultur. Projektet skall senast i december 2003 avge slutredovisning med förslag till fortsatta åtgärder och aktiviteter.

Åtgärder inom samepolitiken redovisas närmare under utgiftsområde 23.

6.6 Resultatbedömning

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

För att utvärdera de regionala insatserna har regeringen gett Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att följa tillämpningen av lagarna om rätt att använda samiska, finska och meänkieli. Det är också angeläget att bedöma om de nationella minoriteterna har fått bättre möjligheter till inflytande utifrån rådande samrådsformer och tilldelade medel för inflytande.

Även framöver är det nödvändigt att följa upp de nationella åtgärder som har vidtagits bl.a. inom språk, kultur och utbildning.

6.6.1 Resultat

Ett påtagligt resultat av minoritetspolitiken är en större självmedvetenhet inom minoritetsgrupperna. Minoriteternas ökade möjligheter till inflytande har lett till växande aktivitet bland minoritetsgrupperna, bl.a. bildandet av Sverigefinländarnas delegation som ett organ för den sverigefinländska minoriteten, etablerandet av flera nya romska riksorganisationer och initiativ till ett språkvårdsorgan för meänkieli. I majoritetssamhället finns också en ökad medvetenhet om de nationella minoriteterna, men kunskapen om minoritetspolitikens mål och innehåll behöver förbättras.

Då det gäller de regionala insatserna finns en arbetsgrupp vid Länsstyrelsen i Norrbottens län som följer i vilken utsträckning lagarna om rätt att använda samiska, finska och meänkieli används. Länsstyrelsen skall årligen redovisa hur statsbidraget till kommunerna och landstinget fördelats samt resultaten av de regionala insatserna och kostnaderna för dem. Länsstyrelsen skall också redovisa hur arbetet för att följa upp och utvärdera de regionala åtgärderna bedrivits.

Av länsstyrelsens rapport 2003 framgår att länsstyrelsen efter samråd med berörda kommuner och landstinget fördelat det statsbidrag på sex miljoner kronor som avsatts för merkostnader med anledning av minoritetsspråkslagstiftningen. Fördelningen av statsbidraget har varit oförändrad sedan det infördes under budgetåret 2000.

Luleå Tekniska Universitet har på uppdrag av länsstyrelsens arbetsgrupp genomfört en studie där den enskilde brukaren av minoritetsspråk utgör utgångspunkten för undersökningen. Av en rapport från studien framgår bl.a. att enskilda språkanvändare anser att det finns brister både i förvaltningsmyndigheternas kompetens i att hantera ärenden på minoritetsspråken och i informationen om möjligheten att nyttja minoritetsspråket i kontakt med myndigheterna. De avgörande hindren enligt rapporten ligger dock i attityder och värderingar om språkanvändningen i kontakten mellan myndigheternas anställda och

språkanvändaren. Andra orsaker är lingvistiska faktorer som avsaknad av ord och uttryck i minoritetsspråken generellt och brister i språkanvändarens eget vokabulär samt en osäkerhet om vilka krav som kan ställas gentemot respektive förvaltningsmyndighet.

I studien konstateras att situationen för de olika nationella minoritetsspråken inte i alla avseenden är likadan. I rapporten föreslås att en mer samlad insats görs som berör fler språkdöma ner än bara myndighetskontakter för att ge stöd åt minoriteterna.

Arbetsgruppen vid Länsstyrelsen i Norrbottens län har fört fram flera faktorer som bidrar till att man inte kan påvisa någon egentlig ökning av användandet av minoritetsspråken i kontakter med myndigheter och domstolar. Lagstiftningens krav på muntlig översättning har ännu inte gått fram till alla myndigheter och enskilda förväntar sig inte att de myndighetskontor som ligger utanför förvaltningsområdet skall ha personal med kunskaper i minoritetsspråken. Avgörande är också att minoritetsspråken hittills huvudsakligen har varit vardagsspråk i den lokala miljön. Därtill kan det ligga en psykologisk spärr som gör det svårt att använda det egna minoritetsspråket i kontakter som tidigare har skötts på svenska.

Länsstyrelsens arbetsgrupp genomför tillsammans med Kommunförbundet under september 2003 en konferens för myndigheter, kommuner och landstinget i Norrbottens län i syfte att öka kunskaperna kring minoritetsfrågor, stimulera till ökade insatser och initiativ för minoritetsspråken men även för att skapa underlag för en mer samlad insats för minoritetsspråken i länet.

Frågan om en utvidgning av förvaltningsområdet för samiska har tagits upp i olika sammanhang. Regeringen har gett Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att förutsättningslöst utreda konsekvenserna av en eventuell utvidgning av förvaltningsområdet för samiska så att det omfattar några kommuner inom de södra delarna av det traditionella samiska språkområdet, det sydsamiska området. Uppdraget har redovisats i en rapport till regeringen som för närvarande bereds i Regeringskansliet.

6.7 Analys och slutsatser

Ett nytt bidragssystem för organisationer

Flera av organisationerna som representerar de nationella minoriteterna har inte tillräckliga medel för att kunna ta tillvara gruppens intressen. Några av organisationerna får betydande stöd från Integrationsverket medan andra organisationer inte har någon sådan möjlighet. Mot denna bakgrund har inom Regeringskansliet utretts om ett sammanhållet bidragssystem bör skapas för minoritetsorganisationer och andra organisationer bildade på etnisk grund som bedriver verksamhet för att upprätthålla kultur, identitet och språk. Ett förslag om ett nytt sådant bidragssystem har lämnats i en rapport till regeringen. Statens kulturråd föreslås som möjlig bidragsfördelare. Förslaget har remissbehandlats och bereds för närvarande med inriktning på att ett nytt bidragssystem skall kunna tillämpas från och med 2005.

De regionala insatserna

Resultaten från undersökningen som arbetsgruppen vid Länsstyrelsen i Norrbottens län genomfört visar att användandet av minoritetsspråk i kontakter med domstolar och myndigheter är förknippade med vissa svårigheter. Användandet försvåras såväl av attityder och värderingar som av språkliga hinder. Som en följd av att minoritetsspråken hittills huvudsakligen har varit vardagsspråk i den lokala miljön är språkkunskaperna hos somliga brukare inte tillräckliga. Ibland saknas också viktiga formella ord. Vad gäller de regionala insatserna är det angeläget att få djupare kunskap om de enskildas förutsättningar att utnyttja de rättigheter och möjligheter som lagstiftningen medför. Informationsinsatserna behöver också förbättras.

Frågan om att utvidga förvaltningsområdet för finska till vissa områden utanför det nuvarande förvaltningsområdet, bl.a. Mälardalen, kommer att utredas.

Rikstäckande insatser

För att målet för minoritetspolitiken skall kunna förverkligas krävs att samtliga nationella minoriteters behov och intressen beaktas i alla delar av landet och på alla nivåer i samhällsforvaltningen. Det gäller såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting. Åtgärder kommer därför att vidtas för att öka kunska-

pen om minoritetspolitiken och diskutera politikens konkreta genomförande på olika nivåer i samhällsförvaltningen, särskilt på den kommunala nivån.

Eftersom minoritetspolitiken är ett ungt politikområde finns det ännu inte tillräckliga underlag för att dra heltäckande slutsatser om politikområdets resultat och behov av utveckling. Ett fortsatt arbete för utvärdering av insatserna bör därför göras.

Det är väsentligt att minoritetspolitiken genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att hänsyn tas till kvinnors och mäns olika förutsättningar och behov. I dag saknas dock underlag för att bedöma utvecklingen ur ett könsperspektiv. Denna fråga bör tas upp i det fortsatta uppföljnings- och utvärderingsarbetet. Även ett barn- och ungdomsperspektiv bör beaktas i arbetet.

6.8 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar när det gäller Länsstyrelsen i Norrbottens läns verksamhet avseende nationella minoriteter.

6.9 Budgetförslag

6.9.1 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Belopp
2002	Utfall	8 150		15
2003	Anslag	8 000	Utgifts-prognos	7 814
2004	Förslag	8 000		
2005	Beräknat	8 000		
2006	Beräknat	8 000		

Huvuddelen av anslaget används som statsbidrag till kommunerna och landstinget inom de områden i Norrbottens län som utpekats som förvaltningsområden för samiska respektive finska och meänkieli. Medlen fördelas av Länsstyrelsen i Norrbottens län som även tilldelats medel för hanteringen av bidragen till kommunerna och landstinget samt för den arbetsgrupp vid länsstyrelsen som skall följa och utvärdera lagarnas tillämpning.

Anslaget täcker också kostnader för inflytande för nationella minoriteter och vissa uppföljningsinsatser.

Regeringens överväganden

Minoritetspolitiken är ett förhållandevis nytt politikområde och det finns behov av att utveckla verksamheten. Regeringen bedömer att verksamheten bör fortsätta utvecklas i enlighet med intentionerna i den minoritetspolitiska propositionen och målet för politikområdet.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivå för 2004-2006, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

	2004	2005	2006
Anvisat 2003 i 2003 års statsbudget ¹	8 000	8 000	8 000
Förslag/beräknat anslag	8 000	8 000	8 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2002, (bet. 2002/03:FiU10).